Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 4. februarja 2016*

„Predhodno odločanje — Dopustnost — Damping — Uvoz obutve z zgornjim delom iz usnja s poreklom iz Kitajske in Vietnama — Veljavnost Uredbe (ES) št. 1472/2006 in Izvedbene uredbe (EU) št. 1294/2009 — Protidampinški sporazum STO — Uredba (ES) št. 384/96 — Člen 2(7) — Določitev dampinga — Uvoz iz države, ki nima tržnega gospodarstva — Zahteve za odobritev tržnogospodarske obravnave — Rok — Člen 9(5) in (6) — Zahteve za individualno obravnavo — Člen 17 — Vzorčenje — Členi 3(1), (5) in (6), 4(1) in 5(4) — Sodelovanje industrije Unije — Člen 3(2) in (7) — Določanje škode — Drugi znani dejavniki — Carinski zakonik Skupnosti — Člen 236(1) in (2) — Povračilo dajatev, ki niso zakonsko dolgovane — Rok — Nepredvidljiv dogodek ali višja sila — Neveljavnost uredbe o uvedbi protidampinških dajatev“

V združenih zadevah C-659/13 in C-34/14,

katerih predmet sta predloga za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki sta ju vložili First-tier Tribunal (Tax Chamber) (prvostopenjsko sodišče – davčni oddelek, Združeno kraljestvo) in Finanzgericht München (finančno sodišče v Münchnu, Nemčija) z odločbama z dne 9. decembra 2013 in 24. oktobra 2013, ki sta prispeli na Sodišče 13. decembra 2013 oziroma 24. januarja 2014, v postopkih

**C & J Clark International Ltd**

proti

**The Commissioners for Her Majesty’s Revenue & Customs** (C-659/13)

in

**Puma SE**

proti

**Hauptzollamt Nürnberg** (C-34/14),

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi L. Bay Larsen, predsednik tretjega senata v funkciji predsednika četrtega senata, J. Malenovský (poročevalec), M. Safjan, sodnik, A. Prechal in K. Jürimäe, sodnici,

generalni pravobranilec: Y. Bot,

sodna tajnica: L. Hewlett, glavna administratorka,

* Jezika postopka: nemščina in angleščina.

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 8. julija 2015,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za C & J Clark International Ltd A. Willems, S. De Knop, S. Mourabit in J. Charles, odvetniki,

— za Puma SE K. von Brocke, odvetnik, E. Vermulst, J. Sud in S. Van Cutsem, odvetniki,

— za Svet Evropske unije S. Boelaert in B. Driessen, agenta, skupaj z B. O'Connorjem, solicitor, in S. Gublom, odvetnik,

— za Evropsko komisijo L. Armati, L. Grønfeldt in T. Maxian Rusche, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 17. septembra 2015

izreka naslednjo

**Sodbo**

1 Predloga za sprejetje predhodne odločbe se nanašata na veljavnost in razlago Uredbe Sveta (ES) št. 1472/2006 z dne 5. oktobra 2006 o uvedbi dokončne protidampinške dajatve in o dokončnem pobiranju začasne dajatve, uvedene na uvoz določene obutve z zgornjim delom iz usnja s poreklom iz Ljudske republike Kitajske in Vietnama (UL L 275, str. 1, v nadaljevanju: končna uredba) in Izvedbene uredbe Sveta (EU) št. 1294/2009 z dne 22. decembra 2009 o uvedbi dokončne protidampinške dajatve na uvoz določene obutve z zgornjim delom iz usnja s poreklom iz Vietnama in s poreklom iz Ljudske Republike Kitajske, kakor je bila razširjena na uvoz določene obutve z zgornjim delom iz usnja, poslane iz Posebne upravne regije Macao, ne glede na to, ali je deklarirana kot izdelek s poreklom iz Posebne upravne regije Macao ali ne, na osnovi pregleda zaradi izteka ukrepov na podlagi člena 11(2) Uredbe Sveta (ES) št. 384/96 (UL L 352, str. 1, v nadaljevanju: uredba o podaljšanju, skupaj s končno uredbo: sporni uredbi), in na razlago člena 236 Uredbe Sveta (EGS) št. 2913/92 z dne 12. oktobra 1992 o carinskem zakoniku Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 2, zvezek 4, str. 307, v nadaljevanju: carinski zakonik).

2 Ta predloga sta bila vložena v okviru dveh sporov, in sicer med družbo C & J Clark International Ltd (v nadaljevanju: Clark) in Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs (davčna in carinska uprava Združenega kraljestva) ter med družbo Puma SE (v nadaljevanju: Puma) in Hauptzollamt Nürnberg (glavni carinski urad v Nürnbergu), v zvezi s protidampinško dajatvijo, ki sta jo družbi Clark in Puma plačali na podlagi spornih uredb ob uvozu obutve z zgornjim delom iz usnja v Evropsko unijo.

## Pravni okvir

### *Mednarodno pravo*

3 Svet Evropske unije je s Sklepom Sveta z dne 22. decembra 1994 o sklenitvi sporazumov, doseženih v Urugvajskem krogu večstranskih pogajanj (1986–1994), v imenu Evropske skupnosti, v zvezi z zadevami, ki so v njeni pristojnosti (94/800/ES) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 21, str. 80) odobril Sporazum o ustanovitvi Svetovne trgovinske organizacije (STO), podpisan v Marakešu 15. aprila 1994, in sporazume iz Prilog 1, 2 in 3 tega sporazuma (skupaj v nadaljevanju: sporazumi STO), med katerimi je sporazum o izvajanju člena VI Splošnega sporazuma o tarifah in trgovini iz leta 1994 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 21, str. 189, v nadaljevanju: protidampinški sporazum STO).

4 Člen 6.10 protidampinškega sporazuma STO določa:

„Praviloma oblasti ugotovijo posamezno stopnjo dumpinga za vsakega znanega uvoznika ali prizadetega proizvajalca proizvoda, ki je v preiskavi. Kadar je izvoznikov, proizvajalcev, uvoznikov ali vrst proizvodov v preiskavi toliko, da je taka ugotovitev praktično neizvedljiva, se smejo oblasti pri njihovih proučevanjih omejiti na razumno število zainteresiranih strani ali proizvodov z uporabo statistično veljavnih vzorcev na podlagi podatkov, ki so oblastem v določenem času na razpolago, ali z uporabo najvišjega odstotka obsega izvoza iz določene države, ki ga je možno na razumen način preiskovati.“

5 Člen 9.2 tega sporazuma določa:

„Če se uvede protidumpinška carina v zvezi z določenim proizvodom, se taka carina pobira v ustrezni višini v vsakem primeru na nediskriminacijski podlagi za uvoz takega proizvoda iz vseh virov, za katere se ugotovi, da gre za dumping in da povzročajo škodo, z izjemo uvoza iz tistih virov, za katere so sprejete cenovne zaveze v okviru pogojev tega sporazuma. Oblasti imenujejo prizadetega dobavitelja oziroma prizadete dobavitelje določenega proizvoda. Če je udeleženih več dobaviteljev iz iste države in vseh ni mogoče imenovati, lahko organi imenujejo zadevno državo dobaviteljico. Če je udeleženih več dobaviteljev iz več držav, lahko pristojni organi imenujejo bodisi vse udeležene dobavitelje bodisi, če to ni izvedljivo, vse udeležene države dobaviteljice.“

*Pravo Unije*

Carinski zakonik

6 Člen 236 carinskega zakonika določa:

„1. Uvozne ali izvozne dajatve se povrnejo, kolikor se ugotovi, da v trenutku plačila znesek teh dajatev ni bil zakonsko dolgovan […].

[…]

2. Povračilo ali odpust uvoznih ali izvoznih dajatev se odobri na podlagi zahtevka, vloženega pri pristojnem carinskem uradu pred potekom roka treh let, ki se šteje od dneva posredovanja sporočila teh dajatev dolžniku.

Ta rok se podaljša, če udeleženi dokaže, da zahtevka v tem roku ni mogel vložiti zaradi nepredvidljivega dogodka ali višje sile.

[…]“

Uredba št. 384/96

7 V obdobju spora o glavni stvari je sprejetje protidampinških ukrepov Unije urejala Uredba Sveta (ES) št. 384/96 z dne 22. decembra 1995 o zaščiti proti dumpinškemu uvozu iz držav, ki niso članice Evropske skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 10, str. 45), kakor je bila spremenjena z Uredbo Sveta (ES) št. 461/2004 z dne 8. marca 2004 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 10, str. 150, v nadaljevanju: Uredba št. 384/96).

8 Člen 1 Uredbe št. 384/96, naslovljen „Načela“, je v odstavkih 1 in 2 določal:

„1. Protidumpinška dajatev se lahko uporabi za vsak dumpinški izdelek, čigar sprostitev v prosti promet v [Uniji] povzroča škodo.

2. Izdelek šteje kot dumpinški, če je njegova izvozna cena pri izvozu v [Unijo] manjša kot primerljiva cena podobnega izdelka, ki se pojavlja v običajnem poteku trgovanja, uveljavljenim za državo izvoznico.“

9 Člen 2 te uredbe, naslovljen „Določitev dumpinga“, je v odstavkih od 1 do 6 določal splošna pravila glede določanja normalne vrednosti proizvoda. Člen 2(1) je med drugim določal, da normalna vrednost „običajno temelji na cenah, ki so jih neodvisne stranke plačale ali jih plačujejo v običajnem poteku trgovanja v državi izvoznici“.

10 Člen 2(7) te uredbe je določal:

„(a) V primeru uvoza iz držav brez tržnega gospodarstva […] se določi normalna vrednost na podlagi cene ali računsko določene vrednosti v tretji državi s tržnim gospodarstvom ali cene, ki velja pri izvozu iz te tretje države v druge države, vključno [v Unijo], ali, kjer to ni mogoče, na kateri koli drugi razumni osnovi, vključno s ceno, ki se je dejansko plačevala ali se plačuje v [Uniji] za podoben proizvod, po potrebi primerno prilagojeni, tako da vsebuje razumno profitno maržo.

[…]

(b) Pri protidampinških preiskavah v zvezi z uvozom iz Ljudske republike Kitajske, […] Vietnama […] ter katere koli države, ki nima tržnega gospodarstva in je članica WTO na dan začetka preiskave, se normalna vrednost določi v skladu z odstavki 1 do 6, če se na podlagi ustrezno utemeljenih zahtevkov enega ali več proizvajalcev, vključenih v preiskavo, in v skladu z merili in postopki, določenimi v pododstavku (c), pokaže, da za tega proizvajalca ali proizvajalce prevladujejo pogoji tržnega gospodarstva glede proizvodnje in prodaje zadevnega podobnega proizvoda. Kadar ni tako, se uporabljajo pravila, določena v skladu s pododstavkom (a).

(c) Zahtevek pod pododstavkom (b) mora biti vložen pisno in vsebovati zadostne dokaze, da proizvajalec deluje v pogojih tržnega gospodarstva, to je, če:

[…]

Ocena[,] ali proizvajalec izpolnjuje gornja merila, je sprejeta v treh mesecih po sprožitvi preiskave, po podrobnem posvetovanju Svetovalnega odbora in po tem, ko je dobila industrija [Unije] priložnost podati svoje pripombe. Ta ocena ostane v veljavi ves čas preiskave.“

11 Člen 3 te uredbe, naslovljen „Določanje škode“, je v odstavkih 1 in 2 ter od 5 do 7 določal:

„1. V zvezi s to uredbo pomeni izraz ‚škoda‘, če ni drugače določeno, znatno škodo, povzročeno industriji [Unije], grožnjo znatne škode industriji [Unije] ali znatno zaviranje izgradnje te industrije in se razlaga v skladu z določbami tega člena.

2. Določanje škode temelji na pozitivnih dokazih in vključuje objektivno preverjanje tako (a) obsega dumpinškega uvoza in učinka dumpinškega uvoza na cene na trgu [Unije] za podobne izdelke kot tudi (b) posledičnega vpliva tega uvoza na industrijo [Unije].

[…]

5. Preiskava učinka dumpinškega uvoza na zadevno industrijo [Unije] vsebuje oceno vseh gospodarskih dejavnikov in pokazateljev, ki vplivajo na stanje [te] industrije […].

6. Na osnovi vseh zadevnih dokazov, predstavljenih v zvezi z odstavkom 2, je treba dokazati, da dumpinški uvoz povzroča škodo v smislu te uredbe. Konkretno to pomeni, da je treba dokazati, da so obseg in/ali ravni cen, ugotovljeni v skladu s odstavkom 3, odgovorni za učinek na industrijo [Unije], kot ga predvideva odstavek 5, in da je ta učinek tako velik, da ga je mogoče označiti kot znatnega.

7. Razen dumpinškega uvoza se preiščejo še drugi znani dejavniki, ki istočasno povzročajo škodo industriji [Unije], s čimer se zagotovi, da se škoda, ki jo ti drugi dejavniki povzročajo, ne pripisuje dumpinškemu uvozu v skladu s odstavkom 6. Dejavniki, ki jih je mogoče upoštevati v tem okviru, vključujejo obseg in uvozne cene, ki se ne prodaja po dumpinških cenah, zmanjševanje povpraševanja ali spremembe v potrošniških navadah, konkurenco med proizvajalci tretjih držav in [Unije] in njihove trgovinske omejitvene prakse, razvoj tehnologije in izvozno sposobnost ter produktivnost industrije [Unije].“

12 Člen 4 Uredbe št. 384/96, naslovljen „Opredelitev industrije [Unije]“, je v odstavku 1 določal:

„Za namene te uredbe se izraz ‚industrija [Unije]‘ nanaša na vse proizvajalce podobnih izdelkov v [Uniji] ali na tiste od njih, katerih skupna proizvodnja izdelkov predstavlja večji delež, kot ga določa člen 5(4), celotne proizvodnje teh izdelkov v [Uniji] […]

[…]“

13 Člen 5 te uredbe, naslovljen „Začetek postopkov“, je v odstavkih 1 in 4 določal:

„1. […] [s]e začne preiskava za določitev obstoja, stopnje in učinka kakršnega koli domnevnega dumpinga na pisno pritožbo katere koli v imenu industrije [Unije] delujoče fizične ali pravne osebe ali katerega koli združenja, ki ni pravna oseba, ki deluje v imenu industrije [Unije].

[…]

4. Preiskava po odstavku 1 se ne začne, če se na osnovi ustrezne preiskave o stopnji podpore oz. nasprotovanja pritožbi, izražene s strani proizvajalcev podobnega izdelka v [Uniji], ne ugotovi, da je pritožbo dejansko vložila industrija [Unije] oz. je bila pritožba vložena v njenem imenu. Šteje se, da je pritožbo vložila industrija [Unije] oz. da je bila prošnja [pritožba] vložena v njenem imenu, če jo podpirajo tisti proizvajalci v [Uniji], katerih skupna proizvodnja predstavlja več kot 50 % celotne proizvodnje podobnega izdelka v tistem delu industrije [Unije], ki izraža bodisi podporo ali pa nasprotovanje pritožbi. Vendar pa se preiskava ne začne, če je delež proizvodnje tistih proizvajalcev [v Uniji], ki izrecno podpirajo pritožbo, manjši kot 25 % celotne proizvodnje podobnega izdelka s strani industrije [Unije].“

14 Člen 9 te uredbe, naslovljen „Zaključek brez ukrepov; uvedba dokončnih dajatev“, je v odstavkih 5 in 6 določal:

„5. Protidampinška dajatev se v ustreznih zneskih uvede v vsakem primeru in brez razlikovanja za vse uvoze izdelke iz vseh virov, za katere se ugotovi, da so pod ceno in povzročajo škodo, razen za uvoze iz tistih virov, iz katerih so bila podjetja izvzeta pod pogoji te uredbe. Uredba, ki uvaja dajatev, določi takšno dajatev za vsakega dobavitelja ali, če to ni izvedljivo, in na splošno, kjer se uporablja člen 2(7)(a), zadevni državi dobaviteljici.

Kadar se uporablja člen 2(7)(a), se individualna dajatev določi za izvoznike, ki lahko na podlagi utemeljenih zahtev dokažejo, da:

(a) lahko v primeru podjetij ali skupnih podjetij, ki so v celoti ali deloma v tuji lasti, izvozniki svobodno vrnejo kapital in dobičke v domovino;

(b) so izvozne cene in količine ter prodajni pogoji svobodno določeni;

(c) je večina deležev v lasti zasebnikov. Državni uradniki, ki se pojavljajo v upravnem odboru ali na ključnih upravljavskih položajih, morajo biti v manjšini ali pa je treba dokazati, da je podjetje kljub temu dovolj neodvisno od vmešavanja države;

(d) se pretvorbe menjalnega tečaja opravljajo po tržni stopnji; in

(e) se država ne vmešava toliko, da bi dovoljevala izogibanje ukrepom, če se individualnim izvoznikom dodelijo različne stopnje dajatve.

6. Ko Komisija omeji svojo preiskavo v skladu s členom 17, nobena protidumpinška dajatev na uvoz od izvoznikov ali proizvajalcev, ki so se javili v skladu s členom 17, vendar niso bili vključeni v preiskavo, ne presega tehtanega povprečja stopnje dumpinga, ki je bilo ugotovljeno za stranke v vzorcu. […] Individualne dajatve se uporabijo pri uvozu od katerega koli izvoznika ali proizvajalca, za katerega velja individualna obravnava, kot jo določa člen 17.“

15 Člen 11 te uredbe, naslovljen „Trajanje, pregledi in vračila“, je v odstavku 8 določal:

„[…] [l]ahko uvoznik zaprosi za vračilo pobranih dajatev, kjer se pokaže, da je bila stopnja dumpinga, na osnovi katere so bile dajatve plačane, odstranjena [odpravljena] ali pa zmanjšana na raven, ki je nižja kot raven veljavne dajatve.

Ko zahteva vračilo protidumpinških dajatev, mora uvoznik Komisiji predložiti prošnjo. Prošnja se posreduje preko države članice z ozemlja, na katerem so bili izdelki sproščeni v prosti promet, v šestih mesecih od datuma, ko so pristojni organi na ustrezen način določili znesek dokončnih dajatev, ki naj se zaračunajo, ali od datuma, ko je bila dokončno sprejeta odločitev, da se poberejo zneski zavarovanja, dani v obliki začasne dajatve. Države članice nemudoma posredujejo prošnjo Komisiji.

[…]“

16 Člen 17 Uredbe št. 384/96, naslovljen „Vzorčenje“, je v odstavkih od 1 do 3 določal:

„1. V primerih, ko gre za veliko število pritožnikov, izvoznikov ali uvoznikov, vrst izdelkov ali transakcij, se lahko preiskava omeji na smiselno število strank, izdelkov ali transakcij, tako da uporabi vzorce, ki so statistično utemeljeni na osnovi informacij, ki so dostopne ob času izbora, ali pa se preiskava lahko omeji na največji reprezentativni obseg proizvodnje, prodaje ali izvoza, ki ga je mogoče dovolj dobro preiskati v času, ki je na razpolago.

2. Končni izbor strank, vrst izdelkov ali transakcij v zvezi s temi določili vzorčenja izvede Komisija, vendar je dana prednost izbiranju vzorca ob hkratnem posvetovanju z zadevnimi strankami oz. njihovem soglašanju, pod pogojem, da se te stranke javijo in dostavijo dovolj informacij v treh tednih po začetku preiskave, tako da se lahko izbere reprezentativen vzorec.

3. V primerih, kjer je bila preiskava v skladu s tem členom omejena, se vseeno izračuna individualna stopnja dumpinga za vsakega izvoznika ali proizvajalca, ki v začetku ni bil izbran, ki predloži potrebne informacije v okviru časovnih rokov, ki jih določa ta uredba, razen v primerih, ko je število izvoznikov ali proizvajalcev tako veliko, da bi posamezne preiskave predstavljale preveliko obremenitev in bi onemogočile, da se preiskava v primernem času zaključi.“

Uredba (ES) št. 1972/2002

17 Uredba št. 384/96 je bila po sprejetju večkrat spremenjena. Zlasti je bil njen člen 9(5) spremenjen z Uredbo Sveta (ES) št. 1972/2002 z dne 5. novembra 2002 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 10, str. 132). S to spremembo se je v bistvu prvemu pododstavku tega člena 9(5) dodal drugi pododstavek. V uvodni izjavi 7 Uredbe št. 1972/2002 je ta dodani del utemeljen tako:

„Uredba št. 384/96 ne navaja meril, v skladu s katerimi se izvozniku, za katerega se normalna vrednost določi v skladu s členom 2(7)(a), lahko določi individualna stopnja dajatve, izračunana s primerjanjem te normalne vrednosti in izvoznikovih individualnih izvoznih cen. Zaradi preglednosti in pravne varnosti je primerno določiti jasna merila za zagotavljanje takšne individualne obravnave. Izvozne cene izvoznikov, ki jih zajema člen 2(7)(a) Uredbe št. 384/96, se potemtakem lahko upoštevajo, kadar se izvozne dejavnosti podjetja svobodno določajo, kadar sta lastništvo in nadzor nad podjetjem dovolj neodvisna in kadar se država ne vmešava toliko, da bi dovoljevala izogibanje individualnim protidampinškim ukrepom. Takšno individualno obravnavanje se lahko odobri izvoznikom, za katere je mogoče na podlagi utemeljenih zahtev dokazati, da lahko v primeru podjetij ali skupnih podjetij, ki so v celoti ali deloma v tuji lasti, svobodno vračajo v domovino kapital in dobičke; da se izvozne cene in količine ter prodajni pogoji svobodno določajo ter da se pretvorbe menjalnih tečajev opravljajo po tržni stopnji. Dokazati je treba tudi, da je večina delnic v lasti zasebnikov in da so državni uradniki, ki se pojavljajo v upravnem odboru ali na ključnih upravljavskih položajih, v manjšini ali pa, da je podjetje dovolj neodvisno od vmešavanja države.“

Uredba (ES) št. 1225/2009

18 Po nastanku dejanskega stanja v sporu o glavni stvari je bila Uredba št. 384/96 razveljavljena in nadomeščena z Uredbo Sveta (ES) št. 1225/2009 z dne 30. novembra 2009 o zaščiti proti dampinškemu uvozu iz držav, ki niso članice Evropske skupnosti (UL L 343, str. 51), ki je začela veljati dvajseti dan po njeni objavi *Uradnem listu Evropske unije*, ki je bila 22. decembra 2009.

19 Besedilo člena 9(5) Uredbe št. 1225/2009 je bilo v začetni različici enako besedilu člena 9(5) Uredbe št. 384/96, kakor je izhajalo iz različice po Uredbi št. 1972/2002.

20 Ta določba pa je bila kasneje sicer spremenjena z Uredbo (EU) št. 765/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. junija 2012 o spremembi Uredbe št. 1255/2012 (UL L 237, str. 1). V skladu s členom 2 je Uredba št. 765/2012 začela veljati tretji dan po njeni objavi v *Uradnem listu Evropske unije*, ki je bila 3. septembra 2012, in se uporablja le za preiskave, ki so bile v skladu z Uredbo št. 1225/2009 uvedene po tem začetku veljavnosti. V uvodnih izjavah Uredbe št. 765/2012 so navedeni razlogi za spremembo Uredbe št. 1225/2009, ki prvonavedeno uredbo spreminja tako:

„(1) Organ […] [STO] za reševanje sporov (v nadaljnjem besedilu: ORS) je 28. julija 2011 sprejel poročilo pritožbenega organa in poročilo strokovne skupine, kakor je bilo spremenjeno s poročilom pritožbenega organa (v nadaljnjem besedilu: poročili) v sporu ‚Evropske skupnosti – Dokončni protidampinški ukrepi za nekatere pritrdilne elemente iz železa ali jekla iz Kitajske‘ […]

(2) V poročilih je bilo med drugim ugotovljeno, da člen 9(5) Uredbe [št. 1225/2009] ni v skladu s členi 6.10, 9.2 in 18.4 Protidampinškega sporazuma STO in členom XVI:4 Sporazuma STO. Člen 9(5) Uredbe [št. 1225/2009] določa, da bo za posamezne proizvajalce izvoznike v državah brez tržnega gospodarstva, ki niso deležne tržnogospodarske obravnave v skladu s točko (c) člena 2(7) Uredbe [št. 1225/2009], veljala stopnja dajatve na ravni države, razen če takšni izvozniki lahko dokažejo, da izpolnjujejo pogoje za individualno obravnavo […] iz člena 9(5) Uredbe [št. 1225/2009].

(3) Pritožbeni organ je ugotovil, da je člen 9(5) Uredbe [št. 1225/2009] postavil domnevo, da proizvajalci izvozniki, ki delujejo v državah brez tržnega gospodarstva, niso upravičeni do individualne obravnave in da morajo, da bi postali upravičeni do individualne obravnave, dokazati, da ustrezajo merilom preskusa individualne obravnave. Po mnenju pritožbenega organa ni pravne podlage za takšno domnevo v ustreznih sporazumih v okviru STO.

(4) Vendar pa je pritožbeni organ pojasnil, da bo pri določanju, ali je enotna stopnja dampinga in enotna protidampinška dajatev za več izvoznikov neusklajena s členoma 6.10 in 9.2 Protidampinškega sporazuma STO, odvisna od obstoja primerov, ki nakazujejo, da sta dva ali več izvoznikov, čeprav so pravno ločeni, v takšnem razmerju, da jih je treba obravnavati kot enoten subjekt. […] V tem pogledu bi bilo treba izražanje v predlaganih spremembah k členu 9(5) Uredbe [št. 1225/2009], ki odraža te primere, razumeti v luči pojasnil pritožbenega organa brez poseganja v izražanje z enakimi ali podobnimi izrazi v drugih določbah Uredbe [št. 1225/2009].

(5) Unija je 18. avgusta 2011 ORS uradno obvestila, da namerava v tem sporu izvajati priporočila in odločitve ORS na način, ki upošteva njene obveznosti v okviru STO.

(6) V ta namen je treba spremeniti določbe člena 9(5) Uredbe [št. 1225/2009].“

Uredba (ES) št. 1515/2001

21 Člen 1 Uredbe Sveta (ES) št. 1515/2001 z dne 23. julija 2001 o ukrepih, ki jih Skupnost lahko uvede na podlagi poročila, ki ga sprejme Organ STO za reševanje sporov v zvezi s protidampinškimi in protisubvencijskimi zadevami (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 38, str. 50), med drugim v odstavku 1 določa, da ko ORS sprejme poročilo o ukrepu, ki ga je sprejela Unija v skladu s svojo protidampinško ureditvijo, lahko Svet glede na to, kar je primernejše, razveljavi ali spremeni sporni ukrep ali sprejme druge posebne ukrepe, za katere meni, da so v danih okoliščinah primerni.

22 Člen 3 Uredbe št. 1515/2001 določa, da „[v]sak ukrep, sprejet v skladu s to uredbo, velja od datuma začetka njegove veljavnosti in ni podlaga za povračilo dajatev, ki so bile pobrane pred tem datumom, razen kadar je določeno drugače“.

## Spora o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

*Sporni uredbi*

23 Komisija je 7. julija 2005 z obvestilom v *Uradnem listu Evropske unije* (UL C 166, str. 14) objavila začetek protidampinškega postopka v zvezi z uvozom določene obutve z zgornjim delom iz usnja s poreklom iz Kitajske in Vietnama v Unijo (v nadaljevanju: zadevni proizvodi).

24 Komisija je 23. marca 2006 sprejela Uredbo (ES) št. 553/2006 o uvedbi začasne protidampinške dajatve na uvoz določene obutve z zgornjim delom iz usnja s poreklom iz Ljudske republike Kitajske in Vietnama (UL L 98, str. 3, v nadaljevanju: začasna uredba). Ta uredba je v skladu z njenim členom 3 začela veljati 7. aprila 2006 za obdobje šestih mesecev.

25 V uvodnih izjavah 119 in 120 začasne uredbe je navedeno:

„(119) Zainteresirane stranke so tudi trdile, da se struktura stroškov v Braziliji in v zadevnih državah med seboj razlikuje, saj nekateri stroški (za raziskave in razvoj (R&R), oblikovanje itd.), ki jih kitajskim in vietnamskim izvoznikom plačajo kupci, bremenijo brazilske proizvajalce in so tako vključeni v njihove stroške proizvodnje.

(120) Dejansko je bilo ugotovljeno, da so v nekaterih primerih izvozniki v zadevnih državah zadevne izdelke [Unije] prodajali bivšim proizvajalcem [Unije], ki še vedno podpirajo zgoraj navedene elemente stroškov proizvodnje in prodajajo izdelek pod svojo lastno blagovno znamko. Vendar to ni razlog za zavrnitev Brazilije kot ustrezne primerljive države, saj se lahko pri določitvi normalne vrednosti ti stroški prilagodijo.“

26 Svet je 5. oktobra 2006 sprejel končno uredbo, s katero je bila uvedena dokončna protidampinška dajatev za zadevne uvoze.

27 V uvodnih izjavah od 132 do 135 končne uredbe je navedeno:

„(132) Nekatere zainteresirane stranke so trdile, da se normalne vrednosti ne bi smele prilagoditi za raziskave in razvoj (R&R), ker so imeli kitajski in vietnamski proizvajalci z R&R podobne stroške.

(133) Vendar je bilo ugotovljeno, da so se stroški za R&R, ki so jih imeli vzorčeni proizvajalci iz zadevnih držav, nanašali le na R&R v zvezi s proizvodnjo, medtem ko so brazilski R&R zajemali oblikovanje in vzorce novih modelov obutve; take vrste stroški za R&R pa se razlikujejo, zato se šteje, da je treba to prilagoditev ohraniti.

(134) Druga stranka je zahtevala tudi, da je potrebna prilagoditev, s katero bi se upoštevalo, da je dobiček iz prodaje proizvajalcev originalne opreme (v nadaljevanju: POO) nižji kot dobiček iz druge prodaje.

(135) Vendar ugotovitve raziskave v brazilskih družbah navedene zahteve niso podprle, saj tam take razlike ni bilo. Poleg tega pa je vsaka razlika med prodajo POO in prodajo pod lastno znamko že upoštevana pri prilagoditvi za razliko v stroških R&R. Zato je bila zahteva zavrnjena.“

28 S členom 1(3) končne uredbe je bila stopnja te dajatve določena na 16,5 % za zadevne proizvode, ki jih proizvajajo vse družbe s sedežem na Kitajskem, razen za proizvode družbe Golden Step, za katere je bila določena stopnja 9,7 %, ter stopnja 10 % za proizvode, ki jih proizvajajo vse družbe s sedežem v Vietnamu.

29 Člen 3 te uredbe je tudi določal, da ta uredba začne veljati dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*, ki je bila 6. oktobra 2006, in da velja za obdobje dveh let.

30 Komisija je 5. septembra 2007 sprejela Uredbo (ES) št. 1028/2007 o začetku preiskave glede možnega izogibanja protidampinškim ukrepom, uvedenim z Uredbo št. 1472/2006 na uvoz določene obutve z zgornjim delom iz usnja s poreklom iz Ljudske republike Kitajske, pri uvozu določene obutve z zgornjim delom iz usnja, poslane iz PUO Macau, ne glede na to, ali je deklarirana kot izdelek s poreklom iz PUO Macau ali ne, in o registraciji takšnega uvoza (UL L 234, str. 3).

31 Svet je 29. aprila 2008 sprejel Uredbo (ES) št. 388/2008 o razširitvi dokončnih protidampinških ukrepov, uvedenih z Uredbo št. 1472/2006 na uvoz določene obutve z zgornjim delom iz usnja s poreklom iz Ljudske republike Kitajske, na uvoz enakega izdelka, poslanega iz Posebne upravne regije Macao, ne glede na to, ali je deklariran kot izdelek s poreklom iz Posebne upravne regije Macao ali ne (UL L 117, str. 1).

32 Komisija je z obvestilom v *Uradnem listu Evropske unije* 3. oktobra 2008 (UL C 251, str. 21) objavila začetek ponovne preiskave glede poteka protidampinških ukrepov za uvoz določene obutve z zgornjim delom iz usnja s poreklom iz Kitajske in Vietnama.

33 Svet je 22. decembra 2009 sprejel uredbo o podaljšanju, ki je na podlagi te nove preiskave določila dokončno protidampinško dajatev na uvoz zadevnih proizvodov, razširjene na uvoze, poslane iz Posebne upravne regije Macao Ljudske republike Kitajske, ne glede na to, ali so deklarirani kot izdelek s poreklom iz te posebne upravne regije ali ne.

34 S členom 1(3) in (4) uredbe o podaljšanju je bila stopnja te dajatve določena na 16,5 % za zadevne proizvode, ki so jih proizvajale vse družbe s sedežem na Kitajskem, razen za proizvode družbe Golden Step in tiste, ki so bili poslani iz Macaa, in sicer je bila določena 9,7 % stopnja za zadevne proizvode družbe Golden Step in 10 % stopnja za proizvode vseh družb s sedežem v Vietnamu.

35 Poleg tega je člen 2 uredbe o podaljšanju določal, da bo ta uredba začela veljati naslednji dan po njeni objavi v *Uradnem listu Evropske unije*, kar je 30. december 2009, in da bo veljala petnajst mesecev.

*Naknadni postopki*

36 S sodbama z dne 4. marca 2010, Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet (T-401/06, EU:T:2010:67) ter Zhejiang Aokang Shoes in Wenzhou Taima Shoes/Svet (T-407/06 in T-408/06, EU:T:2010:68), je Splošno sodišče Evropske unije zavrnilo tri tožbe za razglasitev ničnosti končne uredbe, ki so jih vložile nekatere družbe s sedežem na Kitajskem, ki proizvajajo in izvažajo zadevne proizvode.

37 S sodbo z dne 2. februarja 2012, Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet (C-249/10 P, EU:C:2012:53), in sodbo z dne 15. novembra 2012, Zhejiang Aokang Shoes/Svet (C-247/10 P, EU:C:2012:710), je Sodišče, ki je odločalo o pritožbah zoper ti sodbi Splošnega sodišča, ti sodbi razveljavilo in končno uredbo razglasilo za ničnо v delu, v katerem se nanaša na tožeče stranke v zadevah, v katerih sta bili izdani ti sodbi.

38 V teh sodbah je Sodišče naprej odločilo, da je bila v končni uredbi kršena obveznost Komisije, da preuči zahteve proizvajalcev za odobritev tržnogospodarske obravnave in da o vsaki zahtevi v skladu s členom 2(7)(b) in (c) Uredbe št. 384/96 odloči v trimesečnem roku od začetka preiskave, vključno v primeru, ko se je ta institucija za izračun stopnje dampinga odločila za metodo vzorčenja, določeno v členu 17 te uredbe, in ko proizvajalci, ki so vložili te zahteve, niso bili zajeti z vzorcem (glej v tem smislu sodbi Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet, C-249/10 P, EU:C:2012:53, točke od 36 do 40, in Zhejiang Aokang Shoes/Svet, C-247/10 P, EU:C:2012:710, točke od 29 do 34).

39 Dalje je Sodišče ugotovilo, da ni izključeno, da bi taka preiskava lahko povzročila, da bi se tožečim strankam v zadevah, v katerih sta bili izdani ti sodbi, naložila dokončna protidampinška dajatev, ki ne bi znašala 16,5 %, ki se jim je dejansko naložila na podlagi člena 1(3) končne uredbe. Ta določba je namreč dokončno protidampinško dajatev s stopnjo 9,7 % naložila le enemu kitajskemu proizvajalcu, ki ga je Komisija zajela v vzorcu in ki je bil tržnogospodarsko obravnavan, in sicer družbi Golden Step. Če pa bi Komisija ugotovila, da so pogoji tržnega gospodarstva veljali tudi za te tožeče stranke, ki niso bile zajete z vzorcem, čeprav so tako obravnavo zahtevale, bi morale biti tudi te stranke upravičene do te stopnje, saj izračun individualne stopnje dampinga ne bi bil mogoč (glej v tem smislu sodbi Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet, C-249/10 P, EU:C:2012:53, točka 42, in Zhejiang Aokang Shoes/Svet, C-247/10 P, EU:C:2012:710, točka 36).

40 Nazadnje je Sodišče odločilo, da ni bilo treba časovno omejiti učinkov razlage Uredbe št. 384/96, navedene v točki 38 te sodbe (sodba Zhejiang Aokang Shoes/Svet, C-247/10 P, EU:C:2012:710, točke od 39 do 41).

*Zadeva C-659/13*

41 Družba Clark je 30. junija 2010 iz previdnosti pri davčni in carinski upravi Združenega kraljestva na podlagi člena 236 carinskega zakonika, vložila zahtevek za vračilo protidampinške dajatve, ki jo je plačala za uvoz zadevnih proizvodov v Unijo v obdobju med 1. julijem 2007 in aprilom 2010. Ta zahtevek je utemeljila s tem, da končna uredba ni veljavna, in je to upravo pozvala, naj prekine odločanje o tem vprašanju do razglasitve sodb v zadevah Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet (C-249/10 P, EU:C:2012:53) in Zhejiang Aokang Shoes/Svet (C-247/10 P, EU:C:2012:710).

42 Družba Clark je z zahtevkom, vloženim 2. marca 2012 pri tej upravi na podlagi člena 236 carinskega zakonika, ponovila svoj prejšnji zahtevek in obdobje, za katero je zahtevala vračilo protidampinških dajatev, ki jih je plačala, razširila do 31. avgusta 2010. Zadevni znesek znaša 42.592.829,52 GBP (približno 60 milijonov EUR).

43 Davčna in carinska uprava Združenega kraljestva je z odločbo z dne 13. marca 2013 zavrnila zahtevka družbe Clark. Svojo odločitev je utemeljila s tem, prvič, da je v sodbah Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet (C-249/10 P, EU:C:2012:53) in Zhejiang Aokang Shoes/Svet (C-247/10 P, EU:C:2012:710) Sodišče končno uredbo razglasilo za nično le v delu, ki se nanaša na tožeče stranke v postopkih, v katerih sta bili izdani ti sodbi, in drugič, s tem, da noben proizvod, ki ga je družba Clark uvozila v Unijo, ni izviral od teh tožečih strank.

44 Družba Clark je 11. aprila 2013 zoper to odločbo vložila tožbo pri First-tier Tribunal (Tax Chamber) (prvostopenjsko sodišče – davčni oddelek).

45 To sodišče dvomi o veljavnosti končne uredbe zlasti glede na sodbi Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet (C-249/10 P, EU:C:2012:53) in Zhejiang Aokang Shoes/Svet (C-247/10 P, EU:C:2012:710). Spraševanje se tudi glede razlage člena 236 carinskega zakonika.

46 V teh okoliščinah je First-tier Tribunal (Tax Chamber) (prvostopenjsko sodišče – davčni oddelek) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali končna uredba ni veljavna, ker krši člena 2(7)(b) in 9(5) Uredbe št. 384/96, saj Komisija ni obravnavala zahtevkov za tržnogospodarsko obravnavo in individualno obravnavo, ki so jih vložili proizvajalci izvozniki iz Kitajske in Vietnama, ki niso bili vzorčeni v skladu s členom 17 Uredbe št. 384/96?

2. Ali končna uredba ni veljavna, ker krši člen 2(7)(c) Uredbe št. 384/96, saj Komisija v treh mesecih po začetku preiskave ni odločila o zahtevkih za tržnogospodarsko obravnavo in individualno obravnavo, ki so jih vložili proizvajalci izvozniki iz Kitajske in Vietnama, ki niso bili vzorčeni v skladu s členom 17 Uredbe št. 384/96?

3. Ali končna uredba ni veljavna, ker krši člen 2(7)(c) Uredbe št. 384/96, saj Komisija v treh mesecih po začetku preiskave ni odločila o zahtevkih za tržnogospodarsko obravnavo in individualno obravnavo, ki so jih vložili proizvajalci izvozniki iz Kitajske in Vietnama, ki so bili vzorčeni v skladu s členom 17 Uredbe št. 384/96?

4. Ali končna uredba ni veljavna, ker krši člene 3, 4(1), 5(4) in 17 Uredbe št. 384/96, saj za to, da bi Komisija lahko veljavno ocenila škodo in, posledično, vzročno zvezo, ni sodelovalo dovolj proizvajalcev industrije Unije?

5. Ali končna uredba ni veljavna, ker krši člen 3(2) Uredbe št. 384/96 in člen 296 PDEU, saj so dokazi iz dokumentacije preiskave pokazali, da je bila škoda za industrijo Unije ugotovljena na podlagi bistveno pomanjkljivih podatkov, v končni uredbi pa ni obrazloženo, zakaj ti dokazi niso bili upoštevani?

6. Ali končna uredba ni veljavna, ker krši člen 3(7) Uredbe št. 384/96, saj učinki drugih dejavnikov, za katere je znano, da povzročajo škodo, niso bili pravilno razlikovani in ločeni od učinkov domnevno dampinškega uvoza?

7. V kolikšni meri se lahko sodišča držav članic pri ugotavljanju, da v zvezi z družbami, ki – tako kot tožeče stranke v zadevah Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet (C-249/10 P, EU:C:2012:53) in Zhejiang Aokang Shoes/Svet (C-247/10 P, EU:C:2012:710) – niso bile vzorčene, so pa vložile zahtevek za tržnogospodarsko obravnavo ali individualno obravnavo, ki ni bil obravnavan, dajatve niso bile zakonsko dolgovane v smislu člena 236 carinskega zakonika, sklicujejo na razlago končne uredbe, ki jo je Sodišče podalo v okviru zadev Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet in Zhejiang Aokang Shoes/Svet?“

*Zadeva C-34/14*

47 Družba Puma je s tremi zahtevami, vloženimi 21. decembra 2011 in 20. januarja 2012 pri glavnem carinskem uradu v Nürnbergu na podlagi člena 236 carinskega zakonika, zahtevala vračilo protidampinške dajatve, ki jo je plačala za uvoz zadevnih proizvodov v Unijo v obdobju med 7. aprilom 2006 in 1. aprilom 2011, ker sporni uredbi nista bili veljavni. Zadevni znesek je takrat znašal 5.100.983,90 EUR.

48 Glavni carinski urad v Nürnbergu je z odločbo z dne 5. julija 2012 zavrnil zahteve družbe Puma. To odločitev je utemeljil s tem, prvič, da je Sodišče v sodbi Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet (C-249/10 P, EU:C:2012:53) ugotovilo ničnost končne uredbe le v delu, ki se je nanašal na tožeče stranke v zadevi, v kateri je bila izdana ta sodba, in drugič, s tem, da noben od proizvodov, ki jih je v Unijo uvozila družba Puma, ni izviral od teh tožečih strank.

49 Družba Puma je z ugovorom, vloženim 18. julija 2012 pri glavnem carinskem uradu v Nürnbergu, ponovno zahtevala vračilo protidampinške dajatve, ki jo je plačala. Vendar je spremenila zadevno vsoto, in sicer je ta znašala 5.059.386,70 EUR.

50 Po zavrnitvi tega ugovora z odločbo z dne 13. novembra 2012 je družba Puma vložila tožbo pri Finanzgericht München (finančno sodišče v Münchnu).

51 To sodišče dvomi o veljavnosti spornih uredb, zlasti glede na sodbi Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet (C-249/10 P, EU:C:2012:53) in Zhejiang Aokang Shoes/Svet (C-247/10 P, EU:C:2012:710). V tem okviru se sprašuje tudi, ali sta sporni uredbi in nekatere določbe Uredbe št. 384/96, ki sta jih ti uredbi izvajali, v skladu s protidampinškim sporazumom STO. Nazadnje se sprašuje glede razlage člena 236 carinskega zakonika.

52 V teh okoliščinah je Finanzgericht München (finančno sodišče v Münchnu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali sta končna uredba in uredba o podaljšanju v celoti veljavni, kolikor nista bili razglašeni za nični s sodbama Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet (C-249/10 P, EU:C:2012:53) in Zhejiang Aokang Shoes/Svet (C-247/10 P, EU:C:2012:710)?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje nikalen, vendar navedeni uredbi nista v celoti neveljavni:

(a) Za katere izvoznike in proizvajalce iz Kitajske in Vietnama, od katerih je tožeča stranka kupovala blago v letih 2006 do 2011, dokončna uredba in uredba o podaljšanju nista veljavni?

(b) Ali celotna ali delna neveljavnost navedenih uredb pomeni nepredvidljiv dogodek ali višjo silo v smislu člena 236(2), drugi pododstavek, carinskega zakonika?“

## Vprašanja za predhodno odločanje

*Dopustnost*

53 Svet in Komisija trdita, da se družbi Clark in Puma pred predložitvenima sodiščema ne moreta sklicevati na neveljavnost spornih uredb in je treba zato vprašanja teh sodišč v zvezi z veljavnostjo teh uredb razglasiti za nedopustna.

54 Komisija na prvem mestu trdi, da se sporni uredbi posamično nanašata na pravne osebe, kot sta družbi Clark in Puma, in je zato mogoče pred sodiščem Unije neposredno zahtevati razglasitev njune ničnosti.

55 V zvezi s tem je treba najprej navesti, da zadevi o glavni stvari izvirata iz zahtev za vračilo protidampinških dajatev, ki so bile plačane v skladu s spornima uredbama, ki sta jih družbi Clark in Puma vložili pri pristojnih nacionalnih carinskih organih na podlagi člena 236 carinskega zakonika, ki pa so te zahteve zavrnili. Po teh zavrnilnih odločbah sta družbi Clark in Puma izkoristili pravico do tožbe, ki jo imata na podlagi člena 243 carinskega zakonika pod pogoji, določenimi v nacionalnem pravu.

56 Iz ustaljene sodne prakse pa izhaja, da splošno načelo, ki vsakemu zagotavlja pravico, da se v postopku zoper nacionalni ukrep, ki se nanj nanaša, sklicuje na neveljavnost akta Unije, ki je podlaga za ta ukrep, ne nasprotuje temu, da se za to pravico določi pogoj, da zainteresirana stranka ni imela pravice, da neposredno zahteva ničnost pri sodišču Unije na podlagi člena 263 PDEU. Vendar le v primeru, ko je mogoče šteti, da oseba, ki je lahko nedvomno zahtevala razglasitev ničnosti zadevnega akta, ne more uveljavljati njene neveljavnosti pred pristojnim nacionalnim sodiščem (glej v tem smislu sodbe TWD Textilwerke Deggendorf, C-188/92, EU:C:1994:90, točka 23; Valimar, C-374/12, EU:C:2014:2231, točki 28 in 29, ter TMK Europe, C-143/14, EU:C:2015:236, točka 18).

57 Tako se pravne osebe, kot sta družbi Clark in Puma, le takrat, ko je mogoče šteti, da se sporni uredbi nanje nedvomno neposredno in posamično nanašata v smislu člena 263, četrti odstavek, PDEU, ne morejo sklicevati na njuno neveljavnost pred predložitvenimi sodišči.

58 Dalje je treba navesti, da imajo uredbe, kot sta sporni uredbi, normativni značaj, ker se uporabijo za vse zainteresirane gospodarske subjekte (glej v tem smislu sodbi Allied Corporation in drugi/Komisija, 239/82 in 275/82, EU:C:1984:68, točki 11 in 12, ter TMK Europe, C-143/14, EU:C:2015:236, točka 18).

59 Nazadnje treba je opozoriti, da je Sodišče v svoji sodni praksi opredelilo nekatere kategorije gospodarskih subjektov, na katere se lahko posamično nanaša uredba o uvedbi protidampinških dajatvah, kar ni ovira za to, da se taka uredba lahko posamično nanaša tudi na druge gospodarske subjekte zaradi nekaterih njihovih posebnih lastnosti, po katerih se razlikujejo od vseh drugih subjektov (glej v tem smislu sodbi Extramet Industrie/Svet, C-358/89, EU:C:1991:214, točka 16, in TMK Europe, C-143/14, EU:C:2015:236, točka 22).

60 Prvič, lahko se posamično nanaša na tiste proizvajalce in izvoznike zadevnega proizvoda, ki se jim na podlagi podatkov, ki so razvidni iz njihove gospodarske dejavnosti, pripisuje damping (sodba Valimar, C-374/12, EU:C:2014:2231, točka 30 in navedena sodna praksa).

61 Drugič, to lahko velja tudi za tiste uvoznike zadevnega proizvoda, katerih cene pri nadaljnji prodaji so bile upoštevane pri določitvi izvozne cene in na katere se zato nanašajo ugotovitve v zvezi z obstojem dampinga (sodbe Nashua Corporation in drugi/Komisija in Svet, C-133/87 in C-150/87, EU:C:1990:115, točka 15; Gestetner Holdings/Svet in Komisija, C-156/87, EU:C:1990:116, točka 18, in TMK Europe, C-143/14, EU:C:2015:236, točka 20).

62 Tretjič, to lahko velja tudi v primeru uvoznikov, ki so ekonomsko povezani z izvozniki zadevnega proizvoda, zlasti kadar je bila izvozna cena izračunana na podlagi cen pri nadaljnji prodaji na trgu Unije, ki so jih uporabljali ti uvozniki, in kadar se protidampinška dajatev izračuna na podlagi teh cen pri nadaljnji prodaji (sodbi Neotype Techmashexport/Komisija in Svet, C-305/86 in C-160/87, EU:C:1990:295, točki 19 in 20, ter TMK Europe, C-143/14, EU:C:2015:236, točka 21).

63 V tem primeru ni sporno, da družbi Clark in Puma v spornih uredbah nista opredeljeni kot proizvajalca ali izvoznika zadevnega proizvoda v smislu sodne prakse, navedene v točki 60 te sodbe. Komisija je poleg tega v stališčih navedla, da meni, da družba Puma ni ekonomsko povezan uvoznik v smislu sodne prakse, navedene v točki 62 te sodbe. Nasprotno, iz njenih pisnih in ustnih stališč izhaja, da je po njenem mnenju za družbi Clark in Puma značilen poseben gospodarski model, in sicer „original equipment manufacturer“ (proizvajalec originalne opreme, v nadaljevanju: POO), ki je model podjetja, ki pod svojo znamko dobavlja proizvode, ki jih proizvedejo druga podjetja, kar je okoliščina, ki je bila upoštevana v spornih uredbah.

64 Sodišče je v posebnih okoliščinah, glede na sodno prakso, navedeno v točki 61 te sodbe, sicer že menilo, da se šteje, da se uredba o uvedbi protidampinških dajatvah neposredno nanaša na subjekt, ki se je odločil za zgoraj navedeni gospodarski model (glej v tem smislu sodbi Nashua Corporation in drugi/Komisija in Svet, C-133/87 in C-150/87, EU:C:1990:115, točke 3 in od 17 do 20, ter Gestetner Holdings/Svet in Komisija, C-156/87, EU:C:1990:116, točke 3 in od 20 do 23).

65 Vendar pa je v obravnavanem primeru očitno, da na podlagi uvodnih izjav 119 in 120 začasne uredbe in uvodnih izjav od 132 do 135 končne uredbe, na katere se sklicuje Komisija, ni mogoče domnevati, da sta družbi Clark in Puma v položaju, ki bi bil podoben položaju, v zvezi s katerim sta bili izdani sodbi, navedeni v prejšnji točki te sodbe, niti da bi posledično lahko pri sodišču Unije nedvomno neposredno zahtevali razglasitev ničnosti spornih uredb.

66 Čeprav je namreč v sodbah Nashua Corporation in drugi/Komisija in Svet (C-133/87 in C-150/87, EU:C:1990:115) ter Gestetner Holdings/Svet in Komisija (C-156/87, EU:C:1990:116) Svet neposredno upošteval posamezni položaj nekaterih dobaviteljev tožečih strank, ki jim je bila naložena protidampinška dajatev, uvodne izjave začasne uredbe in končne uredbe, navedene v prejšnji točki te sodbe, ne omenjajo nobenega gospodarskega subjekta posebej in se deloma sklicujejo na ugotovitve v zvezi z brazilskimi družbami.

67 Svet in Komisija na drugem mestu trdita, da družbama Clark in Puma ni mogoče priznati upravičenja za izpodbijanje veljavnosti spornih uredb s tožbama, kot sta ti pred predložitvenima sodiščema, saj sta imeli v skladu s členom 11(8) Uredbe št. 384/96 možnost zahtevati vračilo protidampinških dajatev, ki sta jih plačali, ampak je v šestmesečnem roku, ki je bil za to določen, nista izkoristili.

68 V zvezi s tem pa je treba najprej ugotoviti, da niti člen 11(8) Uredbe št. 384/96 niti člen 236 carinskega zakonika, na katera sta se družbi Clark in Puma sklicevali ob vložitvi zahtevkov v postopku v glavni stvari, ne dajeta niti najmanjše pravne podlage za to, da uvozniki, ki se niso sklicevali na člen 11(8) Uredbe št. 384/96 v za to določenem roku, ne bi mogli oziroma ne bi več mogli biti upravičeni do uporabe postopka iz člena 236 carinskega zakonika.

69 Dalje, navesti je treba, kot je to storil generalni pravobranilec v točkah 53 in 54 sklepnih predlogov, da cilj postopka iz člena 11(8) Uredbe št. 384/96 ni enak cilju postopka iz člena 236 carinskega zakonika. S postopkom, ki ga določa člen 11(8) Uredbe št. 384/96, se namreč želi uvoznikom, ki so plačali

protidampinške dajatve, omogočiti, da prek pristojnih nacionalnih organov od Komisije zahtevajo njihovo povračilo, če se izkaže, da je bila stopnja dampinga, na osnovi katere so bile dajatve plačane, odpravljena ali zmanjšana na raven, ki je nižja od ravni veljavne dajatve. V okviru tega postopka uvozniki ne izpodbijajo zakonitosti protidampinških dajatev, ki so bile naložene, ampak se sklicujejo na spremenjene razmere, ki neposredno učinkujejo na prvotno določeno stopnjo dampinga. Postopek, ki ga določa člen 236 carinskega zakonika, pa tem uvoznikom omogoča, da zahtevajo povračilo uvoznih ali izvoznih dajatev, ki so jih plačali, če se izkaže, da te dajatve v trenutku njihovega plačila niso bile zakonsko dolgovane.

70 Nazadnje, sistematika teh dveh postopkov se zelo razlikuje. Predvsem je postopek iz člena 11(8) Uredbe št. 384/96 v pristojnosti Komisije in se ga lahko izvede le v šestmesečnem roku po datumu, ko so pristojni organi ustrezno določili končni znesek dajatev, ki jih je treba plačati, medtem ko postopek iz člena 236 carinskega zakonika vodijo nacionalni carinski organi in se lahko začne v roku treh let od dneva, ko je bil dolžnik obveščen o teh dajatvah.

71 Svet in Komisija na tretjem mestu trdita, da družbama Clark in Puma ni mogoče priznati možnosti, da v okviru ugovora neveljavnosti, kot je tisti, usmerjen zoper sporni uredbi, uveljavlja kršitve določb Uredbe št. 384/96 glede zahteve za odobritev tržnogospodarske obravnave ali individualne obravnave. S tem bi se namreč uvozniki lahko uveljavljali subjektivne pravice, ki jih ta uredba določa le v korist proizvajalcev in izvoznikov, ki so v protidampinški preiskavi.

72 V tem kontekstu ta argumentacija ni upoštevna. Položaj, v katerem sta družbi Clark in Puma, namreč ni položaj osebe, ki od sodišča Unije zahteva razglasitev ničnosti uredbe o uvedbi protidampinških dajatev, ampak položaj osebe, ki se pred nacionalnim sodiščem na neveljavnost take uredbe sklicuje s tožbo zoper nacionalni ukrep, ki je bil sprejet na podlagi tega akta, ki pa naj ga očitno ne bi bilo dopustno izpodbijati pred sodiščem Unije.

73 Kot je generalni pravobranilec navedel v točki 59 sklepnih predlogov, pa imajo uvozniki – kot sta družbi Clark in Puma – ki so plačali protidampinške dajatve, očitno svoj interes in so upravičeni, da v okviru tožb, kot sta ti v postopkih v glavni stvari, zatrjujejo, da uredbe o uvedbi teh dajatev niso veljavne, ker je bila ta dajatev naložena, ne da bi Komisija predhodno odločila v skladu s pravili iz Uredbe št. 384/96 o zahtevah za odobritev tržnogospodarske ali individualne obravnave, ki so jih vložili proizvajalci ali izvozniki zadevnih proizvodov. Neupoštevanje teh zahtev lahko namreč negativno vpliva na protidampinško dajatev, ki bo med postopkom uvedena za proizvode zadevnih subjektov (glej v tem smislu sodbi Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet, C-249/10 P, EU:C:2012:53, točka 42, in Zhejiang Aokang Shoes/Svet, C-247/10 P, EU:C:2012:710, točka 36).

74 Glede na zgoraj navedene preudarke je treba ugotoviti, da sta družbi Clark in Puma upravičeni sklicevati se na neveljavnost spornih uredb pred predložitvenim sodiščem, zato so v zvezi s tem postavljena vprašanja za predhodno odločanje dopustna.

*Vprašanja glede veljavnosti končne uredbe*

75 Obe predložitveni sodišči s prvim do šestim vprašanjem v zadevi C-659/13 ter s prvim in drugim vprašanjem pod (a) v zadevi C-34/14, ki jih je treba preučiti skupaj, sprašujeta, ali končna uredba iz različnih razlogov krši člen 296 PDEU in člene 2(7)(b), 2(7)(c), 3(1), (2) in od (5) do (7), 4(1), 5(4), 9(5), 9(6) ali 17 Uredbe št. 384/96, ki se jih glede nekaterih teh členov ali določb obravnava ločeno, glede nekaterih pa skupaj.

Uvodne ugotovitve

76 Uvodoma je treba najprej ugotoviti, da se nekateri razlogi, iz katerih predložitveno sodišče v zadevi C-659/13 sprašuje, ali končna uredba ni veljavna, nanašajo na preiskavo Komisije, ki je vodila k sprejetju te uredbe (prvo do četrto vprašanje). Drugi razlogi se nanašajo na to uredbo samo (peto in šesto vprašanje). Zadevna uredba pa je akt Sveta. Poleg tega je ta uredba v bistvenem potrdila tudi izbiro metodologije in postopkov, ki jih je izbrala Komisija v okviru te preiskave, ter ugotovitve in sklepe, do katerih je ta institucija prišla v začasni uredbi.

77 V teh okoliščinah je treba šteti, da se vsa ta vprašanja predložitvenega sodišča ne nanašajo le na ravnanje Komisije, kot to izhaja izrecno iz teh vprašanj, ampak tudi na ravnanje Sveta. Sicer pa je treba enako razumeti vprašanja, ki so bila zastavljena v zadevi C-34/14. Čeprav namreč besedilo teh vprašanj ne izkazuje natančno drugačnih razlogov za neveljavnost, v zvezi s katerimi se sprašuje predložitveno sodišče, je iz predložitvene odločbe razvidno, da se nekateri razlogi nanašajo tudi na preiskavo, ki jo je vodila Komisija, nekateri pa na sklepe, do katerih je na podlagi te preiskave v končni uredbi prišel Svet.

78 Dalje se predložitveno sodišče v zadevi C-34/14 v okviru prvega in drugega vprašanja pod (a) sprašuje tudi o veljavnosti uredbe o podaljšanju. Iz njegove predložitvene odločbe izhaja, da to sodišče v zvezi s tem ne navaja nobenega drugega možnega razloga za neveljavnost, razen tistih, ki mu porajajo dvome o veljavnosti končne uredbe.

79 V teh okoliščinah je treba šteti, da le če se na podlagi presoje vprašanj v zvezi s končno uredbo ugotovi, da ta uredba v celoti ali deloma ni veljavna, bo morebiti mogoče uredbo o podaljšanju šteti za neveljavno v enakem obsegu.

80 Nazadnje se predložitveno sodišče v zadevi C-34/14 v okviru vprašanj o veljavnosti končne uredbe sklicuje na protidampinški sporazum STO in na določene odločitve ter priporočila ORS, ki bi lahko po njegovem mnenju vplivali na veljavnost te uredbe.

81 Zato je treba najprej določiti, ali se je v tej zadevi mogoče sklicevati na ta sporazum in na te odločitve ter priporočila ORS ter ali jih je treba zato upoštevati pri presoji veljavnosti končne uredbe.

82 Na prvem mestu iz člena 216(2) PDEU izhaja, da so mednarodni sporazumi, ki jih sklene Unija, zavezujoči za njene institucije in imajo prednost pred akti, ki jih te institucije sprejmejo (sodba Intertanko in drugi, C-308/06, EU:C:2008:312, točka 42 in navedena sodna praksa).

83 V obravnavanem primeru je bila Unija pogodbenica v protidampinškem sporazumu STO, zato ta sporazum dejansko zavezuje njene institucije.

84 Na drugem mestu iz ustaljene sodne prakse izhaja, da se je mogoče na določbe mednarodnega sporazuma, katerega pogodbenica je Unija, v utemeljitev tožbe za razglasitev ničnosti akta sekundarne zakonodaje Unije, ugovoru neveljavnosti takega akta ali odškodninske tožbe sklicevati, le če narava in sistematika tega sporazuma temu ne nasprotujeta in so te določbe z vidika vsebine nepogojne in dovolj natančne (glej v tem smislu sodbi Intertanko in drugi, C-308/06, EU:C:2008:312, točki 43 in 45, ter FIAMM in drugi/Svet in Komisija, C-120/06 P in C-121/06 P, EU:C:2008:476, točki 110 in 120).

85 Vendar pa je Sodišče že večkrat odločilo, da sporazumi STO glede na svojo naravo in sistematiko načeloma niso del pravil, na podlagi katerih je mogoče nadzirati zakonitost aktov institucij Unije (glej v tem smislu sodbi Portugalska/Svet, C-149/96, EU:C:1999:574, točka 47, in Komisija/Rusal Armenal, C-21/14 P, EU:C:2015:494, točka 38).

86 Sodišče je namreč menilo, da bi priznanje, da naloga zagotavljanja skladnosti prava Unije s sporazumi STO pripada neposredno sodišču Unije, prikrajšalo zakonodajne in izvršilne organe Unije za manevrski prostor, ki ga imajo podobni organi trgovinskih partnerjev Unije. Ni namreč sporno, da so nekatere pogodbenice, ki so med najpomembnejšimi trgovinskimi partnerji Unije, glede na predmet in cilj sporazumov STO sklepale, da slednji niso med pravili, ki jih uporabijo njihovi sodni organi pri preverjanju zakonitosti pravil njihovega nacionalnega prava. Tak neobstoj vzajemnosti bi lahko, če bi bil sprejet, povzročil neuravnoteženo uporabo pravil STO (sodbi Portugalska/Svet, C-149/96, EU:C:1999:574, točke od 43 do 46, in Komisija/Rusal Armenal, C-21/14 P, EU:C:2015:494, točka 39).

87 Sodišče pa je v dveh primerih izjemoma priznalo, da sodišče Unije po potrebi opravi nadzor zakonitosti akta Unije in aktov, sprejetih za njegovo uporabo, glede na sporazume STO. Gre za, prvič, primer, v katerem je bil namen Unije izvršiti posebno obveznost, ki jo je prevzela v okviru teh sporazumov, in drugič, primer, v katerem zadevni pravni akt Unije izrecno napotuje na posamične določbe teh sporazumov (glej v tem smislu sodbo Komisija/Rusal Armenal, C-21/14 P, EU:C:2015:494, točki 40 in 41 ter navedena sodna praksa).

88 Ugotoviti je torej treba, kako je bilo v obravnavanem primeru.

89 V zvezi s tem je treba najprej ugotoviti, da niti člen 9(5), drugi pododstavek, Uredbe št. 384/96, na kateri se nanašajo vprašanja predložitvenega sodišča v zadevi C-34/14, niti kak drug člen te uredbe ne napotujejo na nobeno natančneje opredeljeno določbo teh sporazumov.

90 Dalje, čeprav je v uvodni izjavi 5 Uredbe št. 384/96 navedeno, da je treba „v največji možni meri“ prenesti besednjak protidampinškega sporazuma STO v pravo Unije, je treba to besedilo razumeti tako, da zakonodajalec Unije, čeprav je pri sprejemanju Uredbe št. 384/86 hotel upoštevati pravila protidampinškega sporazuma, ni izrazil, da želi v navedeno uredbo prenesti vsako od teh pravil (sodba Komisija/Rusal Armenal, C-21/14 P, EU:C:2015:494, točka 52).

91 Zlasti je Sodišče že opozorilo, da je člen 2(7) Uredbe št. 384/96, s tem ko vzpostavlja poseben režim, ki določa podrobna pravila za izračun normalne vrednosti v zvezi z uvozom iz držav brez tržnega gospodarstva, izraz volje zakonodajalca Unije, da uveljavi pristop, lasten pravnemu redu Unije (glej v tem smislu sodbo Komisija/Rusal Armenal, C-21/14 P, EU:C:2015:494, točke od 47 do 50 in 53). Določbe člena 9(5), drugi pododstavek, Uredbe št. 384/96 pa napotujejo na člen 2(7) te uredbe in so sestavni del ureditve, ki ga ta vzpostavlja.

92 Zato je treba ugotoviti, da se za izpodbijanje zakonitosti končne uredbe ni mogoče sklicevati na protidampinški sporazum STO.

93 Na tretjem mestu je treba ugotoviti, ali bi bilo tako sklepanje mogoče ovreči z dvema poročiloma ORS, ki ju navaja zadevno predložitveno sodišče. Prvo se nanaša na zadevo „Evropske skupnosti – Dokončni protidampinški ukrepi za nekatere pritrdilne elemente iz železa ali jekla iz Kitajske, WT/DS397/AB/R“, kot je bilo to navedeno v točki 20 te sodbe. Drugo poročilo, ki povzema nekatere točke prvega poročila, se nanaša na zadevo „Evropska unija – Protidampinški ukrepi za nekatera obuvala iz Kitajske, WT/DS405/R“ in se med drugim izreka o skladnosti spornih uredb s sporazumi STO.

94 V zvezi s tem je iz sodne prakse razvidno, da glede na naravo in sistem reševanja sporov, ki ga določajo sporazumi STO, in pomemben položaj, ki ga ta sistem pridržuje pogajanju pogodbenic, sodišče Unije nikakor ne sme opravljati nadzora nad zakonitostjo ali veljavnostjo aktov Unije glede pravil STO, dokler primeren rok, ki ga Unija določa za uskladitev z odločitvami in priporočili ORS, s katerimi je ugotovljeno nespoštovanje teh pravil, ne poteče, sicer bi bil temu roku odvzet učinek (glej v tem smislu sodbi Biret International/Svet, C-93/02 P, EU:C:2003:517, točka 62, in X in X BV, C-319/10 in C-320/10, EU:C:2011:720, točka 41).

95 Dalje, zgolj potek tega roka ne pomeni, da je Unija izčrpala možnosti, ki jih ta sistem reševanja sporov določa za rešitev spora med njo in drugimi strankami. V teh okoliščinah bi naložitev sodišču Unije, da le zaradi poteka tega roka opravi nadzor nad zakonitostjo ali veljavnostjo zadevnih ukrepov Unije glede na pravila STO ter odločitve in priporočila, s katerimi je bilo ugotovljeno, da bi zaradi njihovega neupoštevanja lahko bil ogrožen položaj Unije pri iskanju rešitve, ki bi bila hkrati v skladu s pravili STO in ki bi jo stranke v sporu vzajemno sprejemale (glej v tem smislu sodbe Van Parys, C-377/02, EU:C:2005:121, točki 51 in 54; FIAMM in drugi/Svet in Komisija, C-120/06 P in C-121/06 P, EU:C:2008:476, točke 117 in od 125 do 130, ter X in X BV, C-319/10 in C-320/10, EU:C:2011:720, točki 36 in 37).

96 Zato se tudi po poteku zgoraj navedenega roka posameznik ne more sklicevati na te odločitve in priporočila ORS, da bi dosegel nadzor nad zakonitost ali veljavnost ravnanja institucij Unije, razen takrat, ko je na podlagi teh odločitev ali priporočil Unija želela prevzeti določeno obveznost (glej v tem smislu sodbe Van Parys, C-377/02, EU:C:2005:121, točki 40 in 41; Ikea Wholesale, C-351/04, EU:C:2007:547, točke od 30 do 35, ter X in X BV, C-319/10 in C-320/10, EU:C:2011:720, točka 37).

97 V obravnavanem primeru je po eni strani s poročilom v zvezi z „Evropska unija – Protidampinški ukrepi glede nekaterih obuval iz Kitajske, WT/DS405/R“ ORS sicer odločil, da je del določb člena 9(5) Uredbe št. 384/96 nezdružljiv z nekaterimi pravili STO „kot takimi“ in „kot so se uporabljala“ v spornih uredbah. Vendar je Uniji le priporočil, da Uredbo št. 1225/2009, ki je medtem razveljavila in nadomestila to uredbo, uskladi s temi pravili. Torej ni podal nobenega posebnega priporočila glede spornih uredb.

98 Po drugi strani, na podlagi nobenega elementa ni mogoče sklepati, da je zakonodajalec Unije nameraval sprejeti posebno obveznost glede spornih uredb na podlagi tega poročila ali poročila ORS v zvezi z zadevo „Evropske skupnosti – Dokončni protidampinški ukrepi za nekatere pritrdilne elemente iz železa ali jekla iz Kitajske, WT/DS397/R“, s katerim je že bila ugotovljena neskladnost člena 9(5) Uredbe št. 384/96 s pravili STO iz istega razloga in je bila priporočena uskladitev s to določbo.

99 Čeprav je zakonodajalec Unije v uvodnih izjavah 5 in 6 Uredbe št. 765/2012 izrazil, „da namerava izvajati“ te odločitve in priporočila ORS „na način, ki upošteva njegove obveznosti v okviru STO“, je vendarle odločil, da se sprememba Uredbe št. 1225/2009, ki se je izvedla v ta namen, ne bo uporabljala za preiskave, ki so bile v skladu z določbami te zadnje uredbe uvedene po začetku veljavnosti Uredbe št. 765/2012, kot izhaja iz člena 2 te uredbe. Tako ta zakonodajalec ni predvidel, da se bo taka sprememba uporabljala za preiskavo, ki je bila začeta pred začetkom veljavnosti Uredbe št. 765/2012, na podlagi Uredbe št. 384/96 kot preiskava, ki je bila osnova za sprejetje spornih uredb.

100 Iz zgoraj navedenega izhaja, da se na protidampinški sporazum STO in obe poročili, navedeni v točki 93 te sodbe, v okviru teh zadev ne bi smelo sklicevati in da se jih zato ne bi smelo upoštevati pri presoji veljavnosti končne uredbe.

Veljavnost končne uredbe glede na člen 2(7)(b) Uredbe št. 384/96

101 S prvim vprašanjem v zadevi C-659/13 in v bistvu s prvim in drugim vprašanjem pod (a) v zadevi C-34/14 predložitveni sodišči sprašujeta, ali končna uredba ni veljavna, ker po njunem mnenju krši člen 2(7)(b) Uredbe št. 384/96, saj se Svet in Komisija nista izrekla o zahtevah za odobritev tržnogospodarske obravnave, ki so jih vložili kitajski in vietnamski proizvajalci izvozniki, ki niso bili vključeni v vzorec, oblikovan v skladu s členom 17 te uredbe.

102 V obravnavanem primeru je na podlagi presoje končne uredbe mogoče ugotoviti tri elemente. Prvič, nekateri kitajski in vietnamski proizvajalci izvozniki, ki so bili v preiskavi, po zaključku katere je bila sprejeta ta uredba, so zahtevali tržnogospodarsko obravnavo na podlagi člena 2(7)(b) Uredbe št. 384/96. Drugič, Komisija je odločila, da glede na povečano število zadevnih subjektov uporabi

možnost, da v okviru preiskave sestavi vzorce na podlagi člena 17 te uredbe. Tretjič, Komisija, katere stališče je Svet glede tega potrdil, je odločila, da ob upoštevanju uporabljene tehnike vzorčenja in povečanega števila zahtev za odobritev tržnogospodarske obravnave, ki so ji bile predložene, odloči le o tistih zahtevah kitajskih in vietnamskih proizvajalcev izvoznikov, ki so bili zajeti z vzorcem, in ne o zahtevah proizvajalcev izvoznikov, ki niso bili zajeti s tem vzorcem.

103 Glede na te ugotovitve in glede na upoštevno sodno prakso je treba presoditi, ali je postopek, ki je vodil k sprejetju spornih uredb, v skladu s členom 2(7)(b) Uredbe št. 384/96.

104 V zvezi s tem je treba najprej navesti, da člen 17(1) Uredbe št. 384/96 določa, da se v primerih, ko gre za veliko število gospodarskih subjektov, ki so v protidampinški preiskavi, lahko ta preiskava omeji na smiselno število strank, tako da uporabi vzorce, ki so statistično reprezentativni. Na podlagi odstavka 2 tega člena končni izbor strank tega vzorčenja izvede Komisija. Odstavek 3 tega člena določa, da se individualna stopnja dumpinga izračuna za vsakega izvoznika ali proizvajalca, ki ni bil zajet z vzorcem, ki to zahteva, razen v primerih, ko je njihovo število tako veliko, da bi individualne preiskave predstavljale preveliko obremenitev in bi onemogočile, da se preiskava v primernem času zaključi.

105 Dalje člen 2(1) Uredbe št. 384/96 določa temeljno pravilo, v skladu s katerim določitev normalne vrednosti proizvoda, ki je ena izmed bistvenih faz, ki omogoča ugotovitev obstoja morebitnega dampinga, načeloma temelji na cenah, ki so jih neodvisne stranke plačale ali jih plačujejo v običajnem poteku trgovanja v državah izvoznicah (glej v tem smislu sodbo GLS, C-338/10, EU:C:2012:158, točka 19).

106 V primeru uvoza iz držav, ki nimajo tržnega gospodarstva, člen 2(7)(a) Uredbe št. 384/96 določa, da je z odstopanjem od temeljnega pravila, navedenega v prejšnji točki te sodbe, normalna vrednost načeloma določena na podlagi cene ali računsko določene vrednosti v tretji državi s tržnim gospodarstvom. Namen navedene določbe je namreč preprečiti upoštevanje cen in stroškov iz držav, ki nimajo tržnega gospodarstva, ker tam ti dejavniki niso običajna posledica delovanja tržnih sil (sodbi GLS, C-338/10, EU:C:2012:158, točka 20, in Svet/Zhejiang Xinan Chemical Industrial Group, C-337/09 P, EU:C:2012:471, točka 66).

107 Poleg tega za uvoz, med drugim, iz Kitajske, Vietnama in vseh držav, ki nimajo tržnega gospodarstva, ki so bile na dan uvedbe protidampinške preiskave članice STO, člen 2(7)(b) Uredbe št. 384/96 določa, da se normalna vrednost določi v skladu s členom 2, od (1) do (6), te uredbe, če se na podlagi utemeljenih zahtev, ki jih je vložil en ali več proizvajalcev s sedežem v tej državi in je v preiskavi, izkaže, da za tega oziroma te proizvajalce prevladujejo razmere tržnega gospodarstva.

108 Kot izhaja iz različnih uredb, iz katerih izhaja člen 2(7)(b) Uredbe št. 384/96, ta določba proizvajalcem, za katere veljajo razmere tržnega gospodarstva, ki so nastale v zadevnih državah, omogoča, da se njihov položaj obravnava individualno, ne pa glede na položaj celotne države, v kateri imajo sedež (glej v tem smislu sodbi Svet/Zhejiang Xinan Chemical Industrial Group, C-337/09 P, EU:C:2012:471, točke od 67 do 69, in Komisija/Rusal Armenal, C-21/14 P, EU:C:2015:494, točka 49).

109 Sodišče je v zvezi s tem odločilo, da morata Svet in Komisija, če sta prejela zahteve na podlagi člena 2(7)(b) in (c) Uredbe št. 384/96, presoditi, ali dokazi, ki so jih predložili zadevni proizvajalci, zadostujejo za ugotovitev, da so zahtevana merila izpolnjena (glej v tem smislu sodbo Svet/Zhejiang Xinan Chemical Industrial Group, C-337/09 P, EU:C:2012:471, točki 70 in 107).

110 Poleg tega se morata Svet in Komisija izreči tudi o zahtevi za odobritev tržnogospodarske obravnave, ki jo vloži vsak proizvajalec s sedežem v državi, ki nima tržnega gospodarstva, ki je bila na datum uvedbe protidampinške preiskave članica STO, tudi če je uporabljena tehnika vzorčenja, določena v členu 17

Uredbe št. 384/96 (glej v tem smislu sodbi Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet, C-249/10 P, EU:C:2012:53, točke 32 in od 36 do 38, in Zhejiang Aokang Shoes/Svet, C-247/10 P, EU:C:2012:710, točke 24, 29, 30 in 32).

111 Nazadnje je Sodišče ocenilo, da uredba, s katero je Svet po končani preiskavi uvedel protidampinške dajatve, zaradi kršitve te obveznosti ni zakonita v delu, v katerem določa dokončne protidampinške dajatve in določi dokončno pobiranje začasne protidampinške dajatve za proizvode zadevnih proizvajalcev (glej v tem smislu sodbi Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet, C-249/10 P, EU:C:2012:53, točka 43, in Zhejiang Aokang Shoes/Svet, C-247/10 P, EU:C:2012:710, točka 37).

112 Iz tega izhaja, da dejstvo, da se Svet in Komisija nista izrekla o zahtevah za odobritev tržnogospodarske obravnave, ki so jih vložili kitajski in vietnamski proizvajalci izvozniki, ki niso bili zajeti v vzorec, določen v skladu s členom 17 Uredbe št. 384/96, pomeni kršitev člena 2(7)(b) te uredbe. Zato je treba v tem delu končno uredbo razglasiti za neveljavno.

Veljavnost končne uredbe glede na člen 9(5) Uredbe št. 384/96

113 S prvim vprašanjem v zadevi C-659/13 predložitveno sodišče sprašuje tudi, ali končna uredba ni veljavna, ker krši člen 9(5) Uredbe št. 384/96, saj se Svet in Komisija nista izrekla o zahtevah za individualno obravnavo, ki so jih vložili kitajski in vietnamski proizvajalci izvozniki, ki niso bili zajeti v vzorec, oblikovan v skladu s členom 17 te uredbe.

114 Po preučitvi končne uredbe je razvidno, da so določeni kitajski in vietnamski proizvajalci izvozniki, ki so bili v preiskavi, ob koncu katere je bila sprejeta ta uredba, sicer zahtevali individualno obravnavo na podlagi člena 9(5) Uredbe št. 384/96, vendar je Komisija, katere stališče je glede tega potrdil tudi Svet, odločila na enak način in na podlagi istih razlogov, kot pri zahtevah za odobritev tržnogospodarske obravnave, in sicer, da se izreče le o zahtevah za individualno obravnavo proizvajalcev izvoznikov, ki so bili zajeti v vzorec, oblikovan v skladu s členom 17 te uredbe.

115 V teh okoliščinah je treba preučiti, ali sta Svet in Komisija s tem kršila člen 9(5) Uredbe št. 384/96.

116 Na podlagi presoje te določbe je mogoče sprejeti več ugotovitev.

117 Najprej, iz besedila te določbe izhaja, da treba je ustrezen znesek protidampinške dajatve, ki sta jih določila Svet ali Komisija, določiti za vsak primer posebej in ga nediskriminatorno določiti za vsakega dobavitelja proizvoda z dampinškim uvozom, ki je povzročil škodo, ne glede na njegovo poreklo.

118 Dalje, iz te določbe izhaja, da morata Svet in Komisija načeloma pri sprejetju uredbe o uvedbi protidampinških dajatev v tej uredbi natančno določiti znesek protidampinške dajatve za vsakega dobavitelja, na katerega se ta uredba nanaša, razen če taka individualna obravnava ni izvedljiva.

119 Vendar pa člen 9(5), prvi pododstavek, Uredbe št. 384/96 odstopa od tega načela v primeru iz člena 2(7)(a) te uredbe, ko Svet ali Komisija sprejmeta uredbo o uvedbi protidampinških dajatev na uvoz iz določenega vira, in sicer iz držav, ki nimajo tržnega gospodarstva. Za ta primer je namreč zakonodajalec Unije določil drugačno „splošno pravilo“, v skladu s katerim je hkrati nujno in dovolj, da uredba, ki jo sprejme Svet ali Komisija, natančno določi znesek protidampinške dajatve na ravni zadevne države dobaviteljice.

120 Tako člen 9(5), drugi pododstavek, Uredbe št. 384/96 določa, da se individualna protidampinška dajatev določi za dobavitelje s sedežem v državi, ki nima tržnega gospodarstva, če so hkrati tudi izvozniki, če na podlagi utemeljenih zahtev izkažejo, da izpolnjujejo merila za to individualno obravnavo. Ta individualna protidampinška dajatev se bo zanje torej uporabila namesto protidampinške dajatve, ki se določi na ravni države, ki bi se zanje uporabila, če te zahteve ne bi bilo.

121 V zvezi s tem je treba navesti, da bi bilo francosko različico te določbe sicer mogoče razumeti tako, kot da določa, da sta Svet in Komisija imela le možnost, da uporabita individualno dajatev, kadar so pogoji, ki so določeni v tej določbi, izpolnjeni, vendar pa iz ostalih jezikovnih različic te določbe, zlasti pa iz nemške, angleške, danske in italijanske različice, izhaja, da morata ti instituciji v takih položajih uporabiti individualno dajatev.

122 Iz ustaljene sodne prakse pa je razvidno, da nujnost enotne uporabe in v skladu s tem enotne razlage akta Unije izključuje, da bi se akt obravnaval ločeno v eni od svojih jezikovnih različic, ampak zahteva, da je treba akt razlagati na podlagi resnične volje njegovega avtorja in cilja, ki mu ta sledi, predvsem ob upoštevanju vseh jezikovnih različic (sodba X, C-486/12, EU:C:2013:836, točka 19 in navedena sodna praksa).

123 Zato morata Svet in Komisija načeloma preučiti zahteve za individualno obravnavo, ki so bile nanju naslovljene na podlagi člena 9(5), drugi pododstavek, Uredbe št. 384/96, in se o teh zahtevah izreči, kot morata to storiti tudi z zahtevami za odobritev tržnogospodarske obravnave, kot je bilo navedeno v točki 110 te sodbe.

124 Tako ti različni elementi, ki izhajajo iz besedila člena 9(5) Uredbe št. 384/96, ne omogočajo odgovora na vprašanje, ali se ti instituciji vendarle lahko oprosti te obveznosti, če sta uporabili tehniko vzorčenja. Zato je treba torej to določbo razlagati tako, da se upošteva ne le njeno besedilo, ampak tudi njeno sobesedilo in cilji ureditve, katere del je (glej v tem smislu sodbo VEMW in drugi, C-17/03, EU:C:2005:362, točka 41 in navedena sodna praksa). V tem okviru je treba zlasti preučiti obstoječe razmerje med to določbo in členom 17 Uredbe št. 384/96, ki določa to tehniko vzorčenja.

125 V zvezi s tem je treba najprej ugotoviti, da člen 9(5) Uredbe št. 384/96 ne vsebuje nobenega izrecnega napotila, ki bi določalo uporabo člena 17 te uredbe v okviru njenih določb.

126 Besedilo tega člena 9(5) pa se razlikuje od besedila člena 9(6) Uredbe št. 384/96, ki vsebuje tako izrecno napotilo.

127 Ta razlika med besedilom člena 9(5) Uredbe št. 384/96 in besedilom člena 9(6) iste uredbe je lahko dejavnik, na podlagi katerega je mogoče utemeljiti razlago člena 9(5) te uredbe v smislu, da v okviru tega člena – drugače kot v okviru člena 9(6) – člen 17 Uredbe št. 384/96 ni upošteven.

128 Tako razlago pa podpira sobesedilo člena 9(5) Uredbe št. 384/96, zlasti člen 17(3) te uredbe, ter cilji te ureditve, katere del so te določbe.

129 Čeprav je namen člena 17(3) Uredbe št. 384/96 preprečiti, da bi izračun individualnih stopenj dampinga povzročil preveliko upravno obremenitev za Svet in Komisijo, njegov namen ni zmanjšanje ali odprava upravnega stroška, ki bi za ti instituciji izhajal iz preučitve zahtev, vloženih na podlagi člena 9(5), drugi pododstavek, te uredbe, ker ta preučitev ne vključuje izračuna individualnih stopenj dampinga za zadevne proizvajalce izvoznike.

130 Poleg tega, kot je navedeno v uvodni izjavi 7 Uredbe št. 1972/2002, je bil drugi pododstavek tega člena 9(5) vključen v Uredbo št. 384/96 z namenom določitve jasnih in posebnih meril, navedenih v točkah od (a) do (e) tega pododstavka, ki jih mora proizvajalec izvoznik s sedežem v državi, ki nima tržnega gospodarstva, izpolnjevati, da bi lahko zahteval, da se zanj uporabi individualna protidampinška dajatev, ki se izračuna s primerjavo normalne vrednosti, ki se uporablja za vse proizvajalce izvoznike s sedežem v tej državi, z njenimi „individualnimi izvoznimi cenami“.

131 Če se posledično proizvajalec izvoznik s sedežem v državi, ki nima tržnega gospodarstva, sklicuje na člen 9(5), drugi pododstavek, Uredbe št. 384/96, ker so njegove individualne izvozne cene določene dovolj neodvisno od države, s tem želi, da mu Svet in Komisija priznata, da je glede tega v precej drugačnem položaju kot drugi proizvajalci izvozniki s sedežem v tej državi. Zato zahteva, da se ga obravnava individualno tam, kjer bodo ti drugi proizvajalci izvozniki v praksi obravnavani kot enota.

132 Če bi bilo treba priznati, da bi lahko Svet in Komisija za proizvajalca izvoznika, ki je v položaju, navedenem v prejšnji točki te sodbe, uporabila protidampinško dajatev, določeno na ravni zadevne države in izračunano na podlagi tehtane povprečne stopnje dampinga, ki je določena za proizvajalce izvoznike, zajete z vzorcem, ne da bi se prej izrekla o zahtevi takega proizvajalca izvoznika, bi jima bilo s tem omogočeno, da tega proizvajalca izvoznika obravnavata enako kot tiste, ki so bili zajeti s tem vzorcem, čeprav so ti slednji *a priori* v drugačnem položaju.

133 Poleg tega se tako obravnavanje ne bi moglo upravičiti z dejstvom, da preiskava vključuje veliko število strank, ker pred preučitvijo zahtev, vloženih na podlagi člena 9(5), drugi pododstavek, Uredbe št. 384/96, ni mogoče vedeti, ali je število izvoznikov proizvajalcev, ki morajo biti upravičeni do individualne dajatve, tako veliko, da se izračun individualnih stopenj dampinga lahko izključi v skladu s členom 17(3) te uredbe. Ta razlaga člena 9(5) Uredbe št. 384/96 naj ne bi upoštevala načela enakega obravnavanja, v skladu s katerim je treba razlagati vsak akt Unije (sodba Chatzi, C-149/10, EU:C:2010:534, točka 43).

134 Zato je treba glede na cilj iz člena 9(5) Uredbe št. 384/96 potrditi začasno ugotovitev Sodišča iz točke 127 te sodbe.

135 Iz tega izhaja, da dejstvo, da se Svet in Komisija nista izrekla o zahtevah za individualno obravnavo, ki so jih vložili kitajski in vietnamski proizvajalci izvozniki, ki niso bili zajeti z vzorcem, določenim v skladu s členom 17 Uredbe št. 384/96, pomeni kršitev člena 9(5) te uredbe. Zato je treba končno uredbo v tem obsegu razglasiti za neveljavno.

Veljavnost končne uredbe glede na člen 2(7)(c) Uredbe št. 384/96

136 Najprej želita predložitveni sodišči s tretjim vprašanjem v zadevi C-659/13 in v bistvu s prvim in drugim vprašanjem pod (a) v zadevi C-34/14 izvedeti, ali končna uredba ni veljavna, ker krši člen 2(7)(c) Uredbe št. 384/96, ker se Svet in Komisija v trimesečnem roku, ki je določen v tej določbi, nista izrekla o zahtevah za odobritev tržnogospodarske obravnave, ki so jih vložili kitajski in vietnamski proizvajalci izvozniki, ki so bili zajeti z vzorcem, izdelanim v skladu s členom 17 te uredbe.

137 Na podlagi preučitve končne uredbe je mogoče ugotoviti, da sta se Svet in Komisija sicer dejansko izrekla o zahtevah za odobritev tržnogospodarske obravnave, ki so jih vložili kitajski in vietnamski proizvajalci izvozniki, ki so zajeti z zadevnim vzorcem, vendar sta to storila šele po poteku roka iz člena 2(7)(c) Uredbe št. 384/96.

138 V teh okoliščinah je treba preveriti, ali neupoštevanje tega roka povzroči neveljavnost končne uredbe.

139 V zvezi s tem iz besedila člena 2(7)(c) Uredbe št. 384/96 izhaja, da je treba odločitev, ali proizvajalec, ki je vložil zahtevo za odobritev tržnogospodarske obravnave, izpolnjuje merila za odobritev take obravnave, sprejeti v treh mesecih po uvedbi preiskave (glej v tem smislu sodbi Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet, C-249/10 P, EU:C:2012:53, točka 39, in Zhejiang Aokang Shoes/Svet, C-247/10 P, EU:C:2012:710, točka 31).

140 Vendar je iz sodne prakse Sodišča razvidno, da nespoštovanje roka, določenega v tem členu, lahko povzroči razglasitev ničnosti uredbe, sprejete na koncu postopka, le če obstaja možnost, da bi imel ta postopek zaradi te nepravilnosti lahko drugačen rezultat. Čeprav osebi, ki se sklicuje na to

nepravilnost, tudi ne bi bilo mogoče naložiti, da izkaže, da bi imela uredba, ob neobstoju nepravilnosti, vsebino, ki bi bila za njene interese ugodnejša, mora ta oseba vseeno konkretno dokazati, da ta možnost ni v celoti izključena (glej v tem smislu sodbi Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware/Svet, C-141/08 P, EU:C:2009:598, točke 81, 94 in 114, ter Ningbo Yonghong Fasteners/Svet, C-601/12 P, EU:C:2014:115, točke 34, 40 in 42).

141 Iz te sodne prakse, ki se jo uporabi za presojo veljavnosti te uredbe, izhaja, da te uredbe načeloma ni mogoče razglasiti za neveljavno v delu, v katerem za uvoz določenih proizvodov določa protidampinške dajatve, le zato, ker se Svet in Komisija v roku, predpisanem v členu 2(7)(c) Uredbe št. 384/96, nista izrekla o zahtevah za odobritev tržnogospodarske obravnave, ki so jima bile predložene. Uvoznik, ki se sklicuje na to nepravilnost, mora tudi konkretno dokazati, da ni popolnoma izključeno, da bi bila uredba, ki je bila sprejeta na koncu postopka, vsebinsko ugodnejša za njegove interese, če ne bi bilo nepravilnosti.

142 V obravnavanem primeru pa iz spisa ne izhaja, da uvozniki, ki se sklicujejo na neupoštevanje roka, določenega v tej določbi, konkretno dokažejo, vsak v delu, v katerem se nanaša nanj, da ni popolnoma izključeno, da bi končna uredba, če ne bi bilo te nepravilnosti, imela za njihove interese ugodnejšo vsebino.

143 Iz tega izhaja, da dejstvo, da se Svet in Komisija v trimesečnem roku, določenem v členu 7(c) Uredbe št. 384/96, nista izrekla o zahtevah za odobritev tržnogospodarske obravnave, ki so jih vložili kitajski in vietnamski proizvajalci izvozniki, ki so bili zajeti z vzorcem, določenim v skladu s členom 17 te uredbe, ne vpliva na veljavnost končne uredbe.

144 Nadalje, glede drugega vprašanja v zadevi C-659/13, s katerim predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali končna uredba ni veljavna, ker krši člen 2(7)(c) Uredbe št. 384/96, ker se Svet in Komisija v trimesečnem roku, določenem v tej določbi, nista izrekla o zahtevah za odobritev tržnogospodarske obravnave, ki so jih vložili kitajski in vietnamski proizvajalci izvozniki, ki niso bili zajeti z vzorcem, določenim v skladu s členom 17 te uredbe, je treba ugotoviti, da se razlaga iz prejšnje točke sodbe uporablja ne glede na to, ali so zadevni proizvajalci izvozniki bili zajeti s tem vzorcem ali ne.

Veljavnost končne uredbe glede na člen 9(6) Uredbe št. 384/96

145 S prvim in drugim vprašanjem pod (a) v zadevi C-34/14 predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali končna uredba ni veljavna v delu, v katerem je stopnja dampinga, ki se uporabi za kitajske in vietnamske proizvajalce izvoznike, ki niso bili zajeti z vzorcem, določena v nasprotju s členom 9(6) Uredbe št. 384/96.

146 Iz obrazložitve predložitvene odločbe zlasti izhaja, da želi predložitveno sodišče najprej izvedeti, ali sta Svet in Komisija upravičena za izračun tehtane povprečne stopnje dampinga za kitajske in vietnamske proizvajalce izvoznike, ki so zajeti s tem vzorcem, vendar jim ni bila odobrena tržnogospodarska obravnava, ter na tej podlagi določiti dajatev za proizvode gospodarskih subjektov, ki niso zajeti s tem vzorcem. Dalje se sprašuje, ali je bila individualna stopnja dampinga enega proizvajalca izvoznika, ki je zajet s z vzorcem in ki mu je bila odobrena tržnogospodarska obravnava, in sicer družbe Golden Step, pravilno upoštevana v tem izračunu.

147 V zvezi s tem je treba navesti, da člen 9(6) Uredbe št. 384/96 določa, da če je Komisija omejila svojo preiskavo na člen 17 te uredbe, nobena protidampinška dajatev, ki se nanaša na uvoz izvoznikov ali proizvajalcev, ki so se javili v skladu s členom 17, vendar niso bili vključeni v preiskavo, ne presega tehtanega povprečja stopnje dumpinga, ki je bilo ugotovljeno za stranke v vzorcu. V skladu s to določbo je treba individualne dajatve uporabiti za uvoze izvoznikov ali proizvajalcev, ki so deležni individualne obravnave v skladu s tem členom 17.

148 Poleg tega člen 17(3) Uredbe št. 384/96, na kateri napotuje člen 9(6) te uredbe, določa – kot je bilo navedeno v točki 104 te sodbe – izračun individualne stopnje dampinga za vsakega izvoznika ali proizvajalca, ki ni zajet z vzorcem, ki to zahteva, razen če je bilo njihovo število tako, da to ovira nemoten potek preiskave.

149 V tem primeru se po preučitvi končne uredbe izkaže več dejstev. Najprej, Komisija je kitajske in vietnamske proizvajalce izvoznike, ki niso bili zajeti v njenem vzorcu, obvestila, da je bila preiskava tako obsežna, da jim ni bilo mogoče odobriti individualne obravnave. Dalje, protidampinška dajatev, ki se uporablja za proizvode teh gospodarskih subjektov, je bila določena na podlagi tehtanega povprečja stopnje dampinga, določenega za proizvajalce izvoznike, ki so bili zajeti z vzorcem. Nazadnje, ta stopnja, ki je bila prvotno izračunana v trenutku, ko družba Golden Step še ni bila deležna tržnogospodarske obravnave, je bila naknadno prilagojena, da bi se upoštevala odobritev te obravnave.

150 Iz tega izhaja, da na podlagi nobenega elementa končne uredbe ni mogoče šteti, da je bila stopnja dampinga, ki se uporablja za kitajske in vietnamske proizvajalce izvoznike, ki niso bili zajeti z vzorcem, določena v nasprotju s členom 9(6) Uredbe št. 384/96.

Veljavnost končne uredbe glede na člene 3(1), (5) in (6), 4(1), 5(4) in 17 Uredbe št. 384/96

151 S četrtim vprašanjem v zadevi C-659/13 predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali končna uredba ni veljavna, ker je število proizvajalcev v Uniji, ki so sodelovali v preiskavi, premajhno, da bi Komisija lahko pravilno ocenila škodo, ki je nastala industriji Unije, in tako vzročno zvezo med zadevnimi uvozi in škodo, ki je nastala industriji Unije, s čimer so kršeni členi 3(1), (5) in (6), 4(1), 5(4) in 17 Uredbe št. 384/96.

152 V zvezi s tem je treba najprej ugotoviti, da člen 5 Uredbe št. 384/96, kot je to navedeno v njegovem naslovu, določa le „[z]ačetek postopka“ protidampinške preiskave, ki jo uvaja ta uredba. Tako ta člen v odstavku 4 določa, da mora ta pritožba – da bi se štelo, da jo je vložila industrija Unije – izpolnjevati dva kumulativna pogoja v zvezi z obsegom podpore tej pritožbi. Prvič, podporo morajo izraziti proizvajalci v Uniji, katerih skupna proizvodnja predstavlja več kot 50 % celotne proizvodnje podobnega izdelka v tistem delu industrije Unije, ki izraža bodisi podporo ali pa nasprotovanje pritožbi. Drugič, navedeno podporo morajo izraziti proizvajalci v Uniji, ki dosegajo vsaj 25 % celotne proizvodnje industrije Unije (sodba Philips Lighting Poland in Philips Lighting/Svet, C-511/13 P, EU:C:2015:553, točka 49).

153 Nasprotno pa Uredba št. 384/96 ne vsebuje nobene določbe o ukrepih, ki jih mora Komisija sprejeti med preiskavo v primeru zmanjšanja podpore proizvajalcev pritožbi, tako da lahko Svet in Komisija nadaljujeta s to preiskavo, tudi če bi se stopnja podpore pritožbi zmanjšala in tudi če bi tako zmanjšanje pomenilo, da ta podpora ustreza ravni proizvodnje, ki je pod enim od pragov, določenih v členu 5(4) navedene uredbe (glej v tem smislu sodbo Philips Lighting Poland in Philips Lighting/Svet, C-511/13 P, EU:C:2015:553, točke od 51 do 54).

154 V obravnavanem primeru torej dejstvo, da se preiskava, katere pogoji za uvedbo ustrezajo zahtevam iz člena 5(4) Uredbe št. 384/96, nadaljuje, ne da bi jo nujno vedno podpirali proizvajalci Unije, ki predstavljajo vsaj 25 % celotne proizvodnje industrije Unije, ne omogoča ugotovitve, da končna uredba krši zadevni člen.

155 Nadalje, iz člena 3(1), (5) in (6) Uredbe št. 384/96 v zvezi z „[d]oločitvijo obstoja škode“ izhaja, da morata Svet in Komisija določiti, ob upoštevanju vseh elementov, upoštevnih v zadevi, da uvozi, ki se jih preiskuje, povzročijo veliko škodo „industriji [Unije]“. Ta pojem je opredeljen v členu 4(1) te uredbe kot „vsi proizvajalci podobnih izdelkov [Unije] ali tisti od njih, katerih skupna proizvodnja

izdelkov predstavlja večji delež, kot ga določa člen 5(4), celotne proizvodnje teh izdelkov [Unije]“ (glej v tem smislu sodbo Philips Lighting Poland in Philips Lighting/Svet, C-511/13 P, EU:C:2015:553, točki 69 in 70).

156 V skladu s členom 17(1) in (2) te uredbe pa se Komisiji v zadevah te razsežnosti dovoli, da omeji preiskavo na razumno število strank, če med drugim uporabi statistično reprezentativni vzorec glede na informacije, ki so na voljo takrat, ko ta vzorec izbere.

157 V obravnavanem primeru zgolj na podlagi dejstva, da se je Komisija odločila, da bo preiskavo, ki je privedla do končne uredbe, omejila le na vzorec, ki ga je izbrala, in ker ni elementov, s katerimi bi bilo mogoče ovreči reprezentativnost tega vzorca, ni mogoče sklepati, da končna uredba ne ustreza zahtevam, določenim v členih 3, 4(1) in 17 Uredbe št. 384/96.

158 Iz tega izhaja, da na podlagi nobenega elementa končne uredbe ni mogoče ugotoviti, da je bilo število proizvajalcev v Uniji, ki so sodelovali v preiskavi, premajhno, da bi Komisija lahko pravilno ocenila škodo, ki je nastala industriji Unije, in vzročno zvezo med zadevnimi uvozi in škodo industriji Unije, v nasprotju s členi 3(1), (5) in (6), 4(1), 5(4) in 17 Uredbe št. 384/96.

Veljavnost končne uredbe glede na člen 3(2) Uredbe št. 384/96 in člen 296 PDEU

159 Predložitveno sodišče s petim vprašanjem v zadevi C-659/13 v bistvu sprašuje, ali končna uredba ni veljavna, ker krši člen 3(2) Uredbe št. 384/96 in člen 296 PDEU, saj nekateri dokazi iz preiskovalnega spisa izkazujejo, da je bila škoda ocenjena na podlagi bistveno pomanjkljivih podatkov, in da v končni uredbi ni utemeljeno, zakaj se ti dokazi niso upoštevali.

160 V zvezi s tem člen 3(2) Uredbe št. 384/96 določa, da določitev škode, ki je lahko nastala industriji Unije, temelji na pozitivnih dokazih in vključuje objektivno preverjanje obsega dampinškega uvoza in učinka tega uvoza na cene podobnih proizvodov na trgu Unije in tudi posledičnega vpliva tega uvoza na industrijo Unije.

161 V tem okviru je iz sodne prakse razvidno, da široka diskrecijska pravica, ki jo imata Svet in Komisija na področju na področju skupne trgovinske politike in predvsem ukrepov trgovinske zaščite, njiju ne oprosti obveznosti, da vestno upoštevata dokaze, ki so jih jima v preiskavi predložile stranke (glej v tem smislu sodbi GLS, C-338/10, EU:C:2012:158, točki 30 in 32, ter Svet/Zhejiang Xinan Chemical Industrial Group, C-337/09 P, EU:C:2012:471, točka 107).

162 Vendar mora biti sodni nadzor nad izvajanjem te pravice v okviru tožbe na podlagi člena 263 PDEU in v okviru predloga za sprejetje predhodne odločbe pri presoji veljavnosti, ki je bil vložen na podlagi člena 267 PDEU, omejen na preverjanje, ali so bila postopkovna pravila spoštovana, ali je bilo dejansko stanje, ki se upošteva pri izpodbijani izbiri, pravilno ugotovljeno in ali ne gre za očitno napako pri presoji tega dejanskega stanja ali za zlorabo pooblastil (glej v tem smislu sodbo Valimar, C-374/12, EU:C:2014:2231, točka 51 in navedena sodna praksa).

163 V obravnavanem primeru iz trditev, navedenih v predložitveni odločbi, izhaja, da se družba Clark sklicuje na dokumenta, v skladu s katerima naj bi nekateri proizvajalci v Uniji, ki so bili v preiskavi, goljufali, zato je vprašljiva zanesljivost informacij, ki jih je zbrala Komisija glede različnih ekonomskih podatkov v zvezi z zaposlovanjem, investicijami, prometom in prodajo industrije Unije.

164 V zvezi s tem je res, kot je poudarilo predložitveno sodišče, da končna uredba teh dokumentov ne omenja.

165 Vendar, kot je navedel generalni pravobranilec v točki 104 sklepnih predlogov, na podlagi teh dveh dokumentov, ki v bistvu le napotujeta na objavljena zatrjevanja in ki se nanašata na omejeno število proizvajalcev v Uniji, glede na druge elemente, na katere se je – pri ugotavljanju obstoja škode za industrijo Unije – oprl Svet v uvodnih izjavah od 144 do 201 končne uredbe, ni mogoče ugotoviti, da to sklepanje vsebuje očitno napako pri presoji ali da bi bilo nujno, da Svet v tej uredbi posebej pojasni razloge, zakaj ga ta dokumenta nista prepričala.

166 Iz tega izhaja, da ni mogoče šteti, da končna uredba krši člen 3(2) Uredbe št. 384/96 in člen 296 PDEU, ker določeni dokazi iz preiskovalnega spisa kažejo na to, da je bila škoda ocenjena na podlagi bistveno pomanjkljivih podatkov, in ker v tej uredbi ni pojasnjeno, zakaj se ti dokazi niso upoštevali.

Veljavnost končne uredbe glede na člen 3(7) Uredbe št. 384/96

167 Predložitveno sodišče s šestim vprašanjem v zadevi C-659/13 sprašuje, ali končna uredba ni veljavna, ker krši člen 3(7) Uredbe št. 384/96, ker Svet in Komisija nista ustrezno ločevala med učinki dampinških uvozov in ostalimi dejavniki, ki so povzročili škodo industriji Unije.

168 V zvezi s tem člen 3(7) Uredbe št. 384/96 določa, da se poleg dampinškega uvoza preišče tudi druge znane dejavnike, ki bi lahko istočasno povzročali škodo industriji Skupnosti, s čimer se zagotovi, da se škoda, ki jo ti dejavniki povzročijo, ne pripisuje temu uvozu.

169 V tem okviru imata Svet in Komisija obveznost, da preučita vprašanje, ali je škoda, ki jo bosta priznala, res posledica dampinškega uvoza, in da ne upoštevata škode, ki je nastala zaradi drugih dejavnikov, in zlasti škodo, ki naj bi nastala zaradi ravnanja proizvajalcev v Uniji. Zato morata ti instituciji preveriti, ali učinki drugih dejavnikov niso taki, da bi pretrgali vzročno zvezo med zadevnimi uvozi in škodo, ki je nastala industriji Unije. Preveriti morata tudi, da se škoda, ki se jo pripiše tem drugim dejavnikom, ne upošteva pri določitvi škode. Če Svet in Komisija vendarle ugotovita, da je kljub tem dejavnikom škoda, ki je nastala zaradi teh uvozov, velika, je posledično mogoče ugotoviti vzročno zvezo med temi uvozi in škodo, ki je nastala industriji Unije (glej v tem smislu sodbi Transnational Company „Kazchrome“ in ENRC Marketing/Svet, C-10/12 P, EU:C:2013:865, točke od 23 do 25, in TMK Europe, C-143/14, EU:C:2015:236, točke od 35 do 37).

170 Poleg tega morajo osebe, ki zatrjujejo nezakonitost protidampinške uredbe, predložiti trditve in dokaze, ki izkazujejo, da so lahko bili drugi dejavniki, in ne tisti, ki se nanašajo na uvoz, tako pomembni, da so lahko ovrgli obstoj vzročne zveze med škodo, ki je nastala industriji Unije, in dampinškimi uvozi (sodbi Transnational Company „Kazchrome“ in ENRC Marketing/Svet, C-10/12 P, EU:C:2013:865, točka 28, in TMK Europe, C-143/14, EU:C:2015:236, točka 42).

171 V obravnavanem primeru sta Svet in Komisija v uvodnih izjavah od 222 do 240 končne uredbe ocenila učinke drugih dejavnikov, ki bi lahko povzročili škodo industriji Unije. Pri tem sta med drugim ocenila rezultate izvoza industrije Unije, učinek uvoza iz tretjih držav in učinek odprave kvote na uvoz iz Kitajske, preden sta zaključila, da učinek teh dejavnikov ni postavil pod vprašaj velike škode, ki so jo tej industriji povzročili dampinški uvozi.

172 Vendar iz predložitvene odločbe in trditev, na katere se sklicuje družba Clark, izhaja, da družba Clark le predlaga alternativno presojo teh različnih dejavnikov in brez konkretnih navedb dvomi o nekaterih izbirah metodologije, za katero sta se odločila Svet in Komisija. Ne poda pa nobene trditve, na podlagi katere bi bilo mogoče šteti, da končna uredba vsebuje očitno napako pri presoji.

173 Iz tega izhaja, da ni mogoče šteti, da končna uredba krši člen 3(7) Uredbe št. 384/96, ker Svet in Komisija nista ustrezno ločevala med učinki dampinških uvozov in učinki drugih dejavnikov, ki so povzročili škodo industriji Unije.

174 Iz vseh navedenih ugotovitev izhaja, da je treba na prvo do šesto vprašanje v zadevi C-659/13 in na prvo ter drugo vprašanje pod (a) v zadevi C-34/14 odgovoriti:

— Končna uredba ni veljavna, ker krši člena 2(7)(b) in 9(5) Uredbe št. 384/96;

— Po preučitvi teh vprašanj se ni izkazal noben element, ki bi lahko vplival na veljavnost končne uredbe glede na člen 296 PDEU in glede na člene 2(7)(c), 3(1), (2) in od (5) do (7), 4(1), 5(4), 9(6) ali 17 Uredbe št. 384/96, čeprav so se nekateri členi ali določbe obravnavali ločeno, nekateri pa skupaj.

*Prvo in drugo vprašanje pod (a) v zadevi C-34/14 v delu, v katerem se nanašata tudi na uredbo o podaljšanju*

175 Kot je bilo navedeno v točkah 78 in 79 te sodbe, se predložitveno sodišče v zadevi C-34/14 s prvim in drugim vprašanjem pod (a) sprašuje tudi o veljavnosti uredbe o podaljšanju iz istih razlogov, kot so bili navedeni glede končne uredbe.

176 V zvezi se tem zadošča navesti, da uredba o podaljšanju ne vsebuje nobene določbe, ki bi bila pravno zadostna za ugotovitev, da sta Svet in Komisija, preden je bila ta uredba sprejeta, opravila novo presojo stališč kitajskih in vietnamskih proizvajalcev izvoznikov, na katere se nanaša končna uredba, da bi določila, ali so se tisti, ki so bili na začetku začetne preiskave upravičeni do tržnogospodarske obravnave na podlagi člena 2(7)(b) Uredbe št. 384/96 ali individualne obravnave na podlagi člena 9(5) te uredbe, lahko sklicevali na tako obravnavo v okviru ponovne presoje.

177 Iz tega izhaja, da je treba na ti vprašanji odgovoriti, da uredba o podaljšanju ni veljavna v enakem obsegu kot končna uredba.

*Vprašanja v zvezi z razlago člena 236 carinskega zakonika*

Pojem dajatev, ki so zakonsko dolgovane v smislu člena 236(1) carinskega zakonika

178 Predložitveno sodišče s sedmim vprašanjem v zadevi C-659/13 v bistvu sprašuje, ali se v položaju, kot sta ta postopkih v glavni stvari, sodišča držav članic lahko oprejo na sodbe, v katerih je sodišče Unije razglasilo za nično uredbo o uvedbi protidampinških dajatev v delu, v katerem se nanaša na določene proizvajalce izvoznike, na katere se ta uredba nanaša, za ugotovitev, da dajatve, naložene na proizvode drugih proizvajalcev izvoznikov iz te uredbe, in ki so v enakem položaju kot proizvajalci izvozniki, glede katerih je bila ta uredba razglašena za ničnо, niso zakonsko dolgovane v smislu člena 236(1) carinskega zakonika.

179 V zvezi s tem je iz člena 263, četrti odstavek, PDEU razvidno, da lahko fizične ali pravne osebe vložijo tožbe zoper nanje naslovljene akte ali zoper akte, ki se nanje neposredno in posamično nanašajo. Poleg tega člen 264, prvi odstavek, PDEU določa, da če je tožba utemeljena, Sodišče zadevni akt razglasi za ničen.

180 V tem okviru je treba najprej poudariti, da ko oseba sodišču Unije predlaga, naj se akt razglasi za ničen, sodišče Unije odloča le o delih akta, ki to osebo zadevajo. Deli, ki zadevajo druge naslovnike in se niso izpodbijali, ne postanejo predmet spora, o katerem razsoja sodišče Unije (sodbi Komisija/AssiDomän Kraft Products in drugi, C-310/97 P, EU:C:1999:407, točka 53, in Nachi Europe, C-239/99, EU:C:2001:101, točka 25).

181 Dalje, če sodišče Unije v okviru te tožbe razglasi ničnost, ta ničnost ne sme prekoračiti tistega, kar zahteva tožeča stranka (sodbi Komisija/AssiDomän Kraft Products in drugi, C-310/97 P, EU:C:1999:407, točka 52, in Nachi Europe, C-239/99, EU:C:2001:101, točka 24).

182 Nazadnje, čeprav veljavnost *erga omnes* ničnostnih sodb sodišča Unije velja tako za izrek sodbe kot tudi za razloge, ki so podlaga zanj, ne more povzročiti ničnosti akta, ki sodišču Unije ni bil predložen v presojo in prav tako ni zakonit (sodbi Komisija/AssiDomän Kraft Products in drugi, C-310/97 P, EU:C:1999:407, točka 54, in Nachi Europe, C-239/99, EU:C:2001:101, točka 26).

183 Če v okviru ničnostne tožbe, ki jo je vložila oseba, na katero se splošni akt, kot je uredba, ki nalaga protidampinške dajatve, neposredno in posamično nanaša, sodišče Unije ta akt razglasi za ničen v delu, v katerem se nanaša na to osebo, taka delna razglasitev ničnosti ne vpliva na zakonitost ostalih določb tega akta in med drugim določb, ki so uvedle protidampinške dajatve na proizvode, razen tistih, ki jih je proizvedla, izvozila ali uvozila ta oseba (glej v tem smislu sodbo Nachi Europe, C-239/99, EU:C:2001:101, točke 10, 24 in 27).

184 Nasprotno, ker osebe, ki so imele procesno upravičenje za uveljavljanje ničnosti teh določb, le-teh niso izpodbijale v roku, določenem v členu 263 PDEU, so glede njih te določbe dokončne (sodba Nachi Europe, C-239/99, EU:C:2001:101, točka 29 in navedena sodna praksa). Za te določbe se tudi domneva, da so veljavne, kar pomeni, da imajo pravne učinke toliko časa, dokler niso preklicane, razglašene za nične v okviru ničnostne tožbe ali razglašene za neveljavne v okviru postopka predhodnega odločanja ali ugovora nezakonitosti (glej v tem smislu sodbo CIVAD, C-533/10, EU:C:2012:347, točka 39 in navedena sodna praksa).

185 V teh okoliščinah je treba na sedmo vprašanje v zadevi C-659/13 odgovoriti, da se v položaju, kot sta ta v postopkih v glavni stvari, sodišča držav članic ne morejo sklicevati na sodbe, v katerih je sodišče Unije razglasilo za nično uredbo o uvedbi protidampinških dajatev, v delu, v katerem se nanaša na nekatere proizvajalce izvoznike iz te uredbe, za ugotovitev, da dajatve, ki so bile naložene na proizvode drugih proizvajalcev izvoznikov iz te uredbe, ki so v enakem položaju kot proizvajalci izvozniki, v zvezi s katerimi je bila ta uredba razglašena za nično, niso zakonsko dolgovane v smislu člena 236(1) carinskega zakonika. Ker te uredbe ni niti preklicala institucija, ki jo je sprejela, niti je ni sodišče Unije razglasilo za nično niti je ni Sodišče razglasilo za neveljavno v delu, v katerem nalaga dajatve na proizvode teh drugih proizvajalcev izvoznikov, so te dajatve še naprej zakonsko dolgovane v smislu te določbe.

Obstoj nepredvidljivega dogodka ali višje sile v smislu člena 236(2) carinskega zakonika

186 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem pod (b) v zadevi C-34/14 v bistvu sprašuje, ali je treba člen 236(2) carinskega zakonika razlagati v smislu, da je okoliščina, da sodišče Unije uredbo o uvedbi protidampinških dajatev v celoti ali deloma razglasi za neveljavno, nepredvidljiv dogodek ali višja sila v smislu te določbe.

187 Iz besedila in sistematike člena 236 carinskega zakonika najprej izhaja, da protidampinške dajatve, ki v času, ko so bile plačane, niso bile zakonsko dolgovane, carinski organi sicer načeloma povrnejo v skladu z odstavkom 1 tega člena, vendar jih lahko povrnejo, le če so pogoji za tako povračilo, kot je ta iz člena 236(2), izpolnjeni (sodbe Ikea Wholesale, C-351/04, EU:C:2007:547, točka 67; Trubowest Handel in Makarov/Svet in Komisija, C-419/08 P, EU:C:2010:147, točka 25, in CIVAD, C-533/10, EU:C:2012:347, točka 20).

188 Iz tega zlasti izhaja, da lahko gospodarski subjekt, ki je te dajatve plačal, njihovo povračilo načeloma zahteva, le če in dokler ni potekel triletni rok, ki je v ta namen določen v členu 236(2), prvi pododstavek, carinskega zakonika (glej v tem smislu sodbo CIVAD, C-533/10, EU:C:2012:347, točka 21).

189 Člen 236(2), drugi pododstavek, carinskega zakonika sicer izrecno določa, da se ta rok podaljša, če udeleženi dokaže, da zahtevka v tem roku ni mogel vložiti zaradi nepredvidljivega dogodka ali višje sile. Iz tega izhaja, da mora vsakdo, ki namerava ta rok podaljšati, izkazati, da je obstajalo vsaj eno od teh stanj.

190 Dalje je iz člena 236 carinskega zakonika, ki se ga razlaga v sobesedilu, razvidno, da je povračilo protidampinških dajatev, ki so jih plačali gospodarski subjekti, mogoče odobriti le pod določenimi pogoji in v posebej določenih primerih, tako da je to izjema od običajne ureditve uvoza in izvoza, zaradi česar je treba določbe o njem razlagati ozko (sodbi Nizozemska/Komisija, C-156/00, EU:C:2003:149, točka 91, in CIVAD, C-533/10, EU:C:2012:347, točka 24).

191 Zato je treba pojem nepredvidljivega dogodka in višje sile iz člena 236(2), drugi pododstavek, carinskega zakonika, ki dopuščata podaljšanje triletnega roka, v katerem lahko gospodarski subjekt zahteva povračilo protidampinških dajatev, od dneva, ki mu je bila ta sporočena, razlagati ozko (glej v tem smislu sodbo CIVAD, C-533/10, EU:C:2012:347, točka 25).

192 V okviru te ureditve je za oba ta pojma značilen zlasti objektiven element, da vključujeta obstoj okoliščin, ki so tuje in neobičajne za tistega, ki se nanje sklicuje (glej v tem smislu sodbo CIVAD, C-533/10, EU:C:2012:347, točki 27 in 28 ter navedena sodna praksa).

193 Vendar pa niti dejstva, da je Sodišče eno od spornih uredb deloma razglasilo za nično v delu, v katerem se je nanašala na osebe, razen družbo Puma, v sodbah Brosmann Footwear (HK) in drugi/Svet (C-249/10 P, EU:C:2012:53) in Zhejiang Aokang Shoes/Svet (C-247/10 P, EU:C:2012:710), niti dejstva, da se lahko eden ali drug akt v celoti ali deloma razglasi za neveljaven kot odgovor na vprašanja, ki so bila Sodišču postavljena v okviru teh zadev, ne bi bilo mogoče obravnavati kot neobičajne ali tuje okoliščine v smislu, ki se zahteva za ugotovitev obstoja nepredvidljivega dogodka ali višje sile (glej v tem smislu sodbo CIVAD, C-533/10, EU:C:2012:347, točka 30).

194 V teh okoliščinah je treba na drugo vprašanje pod (b) v zadevi C-34/14, odgovoriti, da je treba člen 236(2) carinskega zakonika razlagati tako, da okoliščina, da sodišče Unije uredbo o uvedbi protidampinških dajatev v celoti ali delno razglasi za neveljavno, ni nepredvidljiv dogodek ali višja sila v smislu te določbe.

## Stroški

195 Ker je ta postopek za stranke v postopkih v glavni stvari ena od stopenj v postopkih pred predložitvenima sodiščema, ti odločita o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

1. **Uredba Sveta (ES) št. 1472/2006 z dne 5. oktobra 2006 o uvedbi dokončne protidampinške dajatve in o dokončnem pobiranju začasne dajatve, uvedene na uvoz določene obutve z zgornjim delom iz usnja s poreklom iz Ljudske republike Kitajske in Vietnama, ni veljavna, ker krši člen 2(7)(b) in 9(5) Uredbe Sveta (ES) št. 384/96 z dne 22. decembra 1995 o zaščiti proti dumpinškemu uvozu iz držav, ki niso članice Evropske skupnosti, kakor je bila spremenjena z Uredbo Sveta (ES) št. 461/2004 z dne 8. marca 2004.**

   **Po preučitvi vprašanj za predhodno odločanje se ni izkazal noben element, ki bi lahko vplival na veljavnost Uredbe št. 1472/2006 glede na člen 296 PDEU in glede na člene 2(7)(c), 3(1), (2) in od (5) do (7), 4(1), 5(4), 9(6) ali 17 Uredbe št. 384/96, kakor je bila spremenjena z Uredbo št. 461/2004, čeprav so se nekateri členi ali določbe obravnavali ločeno, nekateri pa skupaj.**

**2. Izvedbena uredba Sveta (EU) št. 1294/2009 z dne 22. decembra 2009 o uvedbi dokončne protidampinške dajatve na uvoz določene obutve z zgornjim delom iz usnja s poreklom iz Vietnama in s poreklom iz Ljudske Republike Kitajske, kakor je bila razširjena na uvoz določene obutve z zgornjim delom iz usnja, poslane iz Posebne upravne regije Macao, ne glede na to, ali je deklarirana kot izdelek s poreklom iz Posebne upravne regije Macao ali ne, na osnovi pregleda zaradi izteka ukrepov na podlagi člena 11(2) Uredbe št. 384/96, ni veljavna v enakem obsegu kot Uredba št. 1472/2006.**

**3. V položaju, kot sta ta v postopkih v glavni stvari, se sodišča držav članic ne morejo sklicevati na sodbe, v katerih je sodišče Evropske unije razglasilo za nično uredbo o uvedbi protidampinških dajatev v delu, v katerem se nanaša na nekatere proizvajalce izvoznike iz te uredbe, za ugotovitev, da dajatve, ki so bile naložene na proizvode drugih proizvajalcev izvoznikov iz te uredbe, ki so v enakem položaju kot proizvajalci izvozniki, v zvezi s katerimi je bila ta uredba razglašena za nično, niso zakonsko dolgovane v smislu člena 236(1) Uredbe Sveta (EGS) št. 2913/92 z dne 12. oktobra 1992 o carinskem zakoniku Skupnosti. Ker te uredbe ni niti preklicala institucija Evropske unije, ki jo je sprejela, niti je ni sodišče Evropske unije razglasilo za nično niti je ni Sodišče Evropske unije razglasilo za neveljavno v delu, v katerem nalaga dajatve na proizvode teh drugih proizvajalcev izvoznikov, so te dajatve še naprej zakonsko dolgovane v smislu te določbe.**

**4. Člen 236(2) Uredbe št. 2913/92 je treba razlagati tako, da okoliščina, da sodišče Evropske unije uredbo o uvedbi protidampinških dajatev v celoti ali delno razglasi za neveljavno, ni nepredvidljiv dogodek ali višja sila v smislu te določbe.**

Podpisi